

REGISTAR ISPRAVA ARHIVA ZAGREBAČKOG KAPTOLA IZ 15. STOLJEĆA

Metod Hrg

I

1.1. U arhivu Zagrebačkog kaptola (I odjel), koji je pohranjen u Arhivu Hrvatske, nalazi se u seriji ACTA CAPITULI ANTIQUA, koliko nam je poznato, najstariji inventar kaptolskog arhiva pod signaturom ACT. CAP. ANT. fasc. 87. nro 5.¹

Ovaj inventar, koji smo nazvali prema početnoj riječi teksta REGI-STAR,² daje nam djelomičan popis najstarijih isprava i sliku uređenja kaptolskog arhiva. (Vidi prilog fol. 1 v i fol. 2) Djelomičan popis velimo zato, jer u njemu ne nalazimo popisane isprave koje se odnose na javnu djelatnost Zagrebačkog kaptola, koju je vršio kao »Locus credibilis« ili vjerodostojno mjesto (javno bilježništvo), kao što se ne spominju ni isprave o upravljanju katedralom, osim nekoliko isprava o podjeljivanju nekih oprostâ, vezanih uz katedralu.

1.2. Registar (inventar) je kvadernus od 26 folija uz dodatak 3 folija koji su bili potrebni pri uvezivanju. Pisan je na dvije vrste papira (o tom malo dalje). Veličina folija iznosi 0,2125 m × 0,320 m. Foliјacija je provedena u najnovije vrijeme pri uvezu registra.

Sirina teksta iznosi oko 20 × 27 cm na stranici: najprije *Item s* rednim brojem isprave 2—2,5 cm, zatim razmak od 1,5 —2 cm i tekst s registima isprava oko 16 cm. (Vidi prilog fol. 5 i 5 v.) Na jednoj stranici ima 24 do 31 redak teksta pisanog prvom rukom. Gdje su drugom ili trećom rukom kasnije umetnuti dodaci, tu je i koji redak više, a ima i nekoliko stranica koje nisu sasvim ispisane.

¹ Ova je signatura iz 18. st. Stariji naslov i signatura: Elenchus antiquus litterarum et privilegiorum capituli Zagrabiensis E Nro 64. — Obje signature su označene na fol. 1 r. Na vrhu folija napisano je bez veze s nutarnjim sadržajem, kasnijom rukom, goticom, sasvim različitom od one kojom je pisan tekst registra: *Litere Spectabilis et Magnifici Domini Nicolai Comitiss de Zrynno Regni Sclauonie Bani super remissione terre penes Gay existentis habite capitulo Zagrabiensi et are beati Iheronimi etc.* — Nikola Zrinski bio je banom 1542—1556.

² REGISTRUM VNIUERSORUM IURIUM ECCLESIE ZAGRABIENSIS ... (fol. 1. v.).

Fol. 1 r. nema teksta. Tekst počinje na fol. 1 v. i nastavlja se do fol. 2 v. kao sumarni pregled ili opći inventar³ isprava koje na fol. 3—22 dolaze popisane prvom rukom pojedinačno pod slovom A — M s rednim brojem isprava i spisa, a završava na fol. 22 v. i fol. 23 v. dodacima pisanim drugom i trećom rukom. Ostalo su prazne stranice.

1.3. Papir na kojem je pisan registar po svojim karakteristikama pokazuje da bez sumnje potječe iz 15. st., i to iz vremena prije pojave kontramarko, koja se javlja u Italiji pod konac 15. st.

Dvije su vrste papira u registru. Grublji papir s vodenim znakom cvijeta s 3 latice (šafiran)⁴ izrađen je na 12 osnova (pontusseau) s razmakom od 0,340 m i s 20 niti na 19 mm, a ima ga u registru 8,5 araka (veličina arka: 0,320 × 0,425, što odgovara — prema Briquetu — »umanjenom« bolonjskom formatu). Drugi je papir finije izrade na 12 osnova s razmakom od 0,350 m i s 20 niti na 15 mm, a ima ga u registru 4,5 araka (veličina arka kao kod grubljeg papira). Vodeni znak ovog papira je vaga u krugu. Kod Briqueta najsličnije su vage br. 2583, 2591, 2593, 2598 i 2601, sve iz sjeverne Italije (Brescia, Venecija, Verona i Ferrara), ali papir s ovim vagama ima već kontramarku, dok papir našeg registra nema kontramarku, te je stoga stariji. Vodeni znak vage u krugu oznaka je talijanskih papira, jer se krug oko znaka javlja izvan Italije tek poslije god. 1600.⁵ — Vaga je općenito karakteristična za Veneciju, te bismo mogli zaključiti da je finiji papir našeg registra iz područja Venecije. Elemente vage iz našeg registra nalazimo već u 14. st.⁶ Međutim, vodeni znak cvijeta s 3 latice (šafiran) nije zabilježen ranije, u 13—14 st., a nema ga ni kod Briqueta.⁷

Linije na papiru nisu izvučene.

1.4. Registar (inventar ACA 87/5) pisan je kancelarijskom kurzivnom goticom s elementima humanistike, što je karaktersitično za drugu polovicu 15. st.⁸ Rukopis je, osim na nekoliko mjesta, dobro čitljiv. Dodaci pisani drugom, a posebno trećom rukom, teže su, a mjestimično jedva čitljivi i pisani su tintom koja je više izbledjela. (Vidi prilog fol. 5 v.)

Za pismo karakteristično je mnogo kratica, većinom običnih u gotičkom pismu. Pri razrješavanju kratica trebalo je postupati veoma oprezno i pažljivo. Pisar je većinom dosljedan u pisanju kratica. Na početku riječi, npr., redovito dolazi 9(con): 9posite, 9cordia, 9t(contra), 9stanciense i dr., no odstupa od ovog pravila u riječima concilium (koju ne krati dosljedno), commissio i confirmacio, koje samo katkada piše skraćeno: 9missio, 9firmacio.

Redovite su skraćenice: lre — litere, tbutum — tributum, pdictus — predictus, sup — super, int — inter, tnssmpt — transsumptum, roe, ron, rone — racione, sl — simul, st — sunt, ct — contra, ppe — propter,

³ Ovaj opći inventar nije dovršio pisar koji je pisao tekst na fol. 3—22 (prvom rukom); nastavio ga je i dovršio pisati drugi pisar (drugom rukom).

⁴ Ovaj vodeni znak nismo našli zabilježen u nama pristupačnim priručnicima.

⁵ Mošin, *Filigranologija kao pomoćna historijska nauka*, »Zbornik Historijskog instituta JAZU«, Zagreb 1954, str. 25—93.

⁶ Mošin-Traljić, *Vodeni znakovi XIII i XIV st., I*, Zagreb 1957.

⁷ C. M. Briquet, *Les filigranes. Dictionnaire historique de Marques du papier*, T. 1. A—Ch, Paris 1907.

⁸ J. Stipišić, *Pomoćne povijesne znanosti u teoriji i praksi*, Školska knjiga, Zagreb 1972, str. 122.

Registrum omnium iurium ecclesie Zagrebensis omniumque fidei possessionum
 veruacum, tributorum decimarum, omniumque libertatum a dominis
 regibus et episcopis gressibus Spatarum modo infra scripto quibusdam
 in dominis tabulis seu Scatulis per Alfabetum designatis expressis
 Quae tabule quidem in se continentur prout in registro declarabitur
 Summa diligens inquisitor et veritate prout in registro no-
 nocerit considerans quod quilibet tabula in Medio expressis dominis
 et scriptura in eius dominionem per litteras Alfabeti designata
 ostendit registro subscripto litteras litteras signate quae et qualiter
 littere seu littere sine in dominionem sine possessionem eius per continentur

A

prima tabula in dominionem eius per litteras Alfabeti designata
 quoniam littera fidei possessionum in thesauraria expressis tanguntur
 in eadem tabula in possessionem eius per continentur littera ff fidei
 possessionum in expressis tanguntur

B

Secunda tabula litteras Alfabeti per designata in dominionem sua per
 continentur littera dd tributum Zagrebensis et Turris in Bona scriptura
 in eadem tabula in possessionem per continentur littera taz gressibus et distentionibus
 in eadem tabula in possessionem per continentur littera gressibus ad debet red Mastellore

C

Tercia tabula litteras Alfabeti per designata in dominionem sua per
 continentur littera dominionem sua per continentur littera holoribus tabularibus et
 in eadem tabula in possessionem per continentur littera Campellia in proprio
 expressis ad easdem decimas scriptura et per

D

774 Prima tabula ha d'fabri. & designata in anteriori et in posteriori
partibus g'mis terra sup libertatibz vobis factis, inno d'ominis
1774 et eandem vobis h'ic p'nta. Violatimoz, d'avidum, v'ogra
et aliis v'obis h'ic p'nta g'mis. h'ic g'gnator p'nta p'nta
sup d'ebitis et h'ic. Eius q'

775 Secunda tabula ha d'fabri. & designata in anteriori v'ic p'nta
g'mis terra possiond' v'ic p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta

776 Tercia tabula ha f. designata in anteriori sua p'nta g'mis
terra possiond' v'ic p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta
sua p'nta g'mis p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta
ad p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta
p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta
p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta

Quarta tabula ha d'fabri & designata g'mis p'nta
sup p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta
p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta
p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta
p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta

Quinta tabula ha d'fabri & designata g'mis p'nta
in v'ic p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta
p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta

6 Sexta tabula ha d'fabri & designata in anteriori sua p'nta
g'mis p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta
p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta
p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta
p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta p'nta

B D tóutu na Turci Zagre

10	Medij spasonij godi tóutu na dnach registri
11	he Ougfundi Imperator sup Turci de Monteboniz
12	he thome vajenode tóuluany sup na Turci
13	he lady roe sup na Turci gñte p'pogulic p'ndic
14	he gñstionahs lady roe sup na Turci
14	he Mathe roe gñstion sup na Turci
15	he Imperator sup na Turci
16	he bele roe sup Turci na Montegraniz
17	Mandant P'rop Mathe Imperator p' Conz & P'at'ffoniz
18	na p'line t'ntu t'ap'ito
19	he ransahs sup gñstion t'ntionahs t'ntu na t'ntu
20	he gñt' Mathe roe gñstion t'ntu t'ntu t'ntu

B D g' times Zagrabien ibid

11	he p'ntionahs epi. t'ntu g' times Zagrabien Montegraniz
18	he r'p'ntionahs g'ra t'ntu Conz t'ntu g'ntu t'ntu
19	t'ntu p'ntu t'ntu r'p'ntionahs g'ra Conz Montegraniz
20	he Johng epi g'ra Conz Montegraniz Monteb
21	he Imperator t'ntu t'ntu g'ra Conz Montegraniz
22	he Imperator Mathe roe t'ntu t'ntu g'ra Conz Montegraniz
23	Imperator t'ntu t'ntu he g'ra Conz Montegraniz t'ntu t'ntu
24	he Imperator g'ra Conz Montegraniz
25	he Imperator g'ra Conz Montegraniz p' t'ntu t'ntu
26	he Imperator t'ntu t'ntu g'ra Conz t'ntu

B grordia **in** **comitatu** **Brenov**

- 14 21. **in** sup grordia. facta **in** Capitulo et Comiti Brenov
- 14 28. **in** sup ultima grordia **in** Comitatu Brenov ruc Matasp. Molendina
Capitulo hinc generis et alijs dignitatibus
- 14 29. **in** sup ultima grordia **in** Comitatu Brenov
- 14 30. **in** sup filiostrigina **in** Comitatu Brenov et Capitulo Zagy
- 14 31. **in** quoniam hinc Matasp. **in** Capitulo pphat colonas
suas portat. **in** Monasterio
- 14 32. **in** sup grordia **in** Comitatu et Capitulo celebrata **in** pphat
dit
- 14 33. **in** quoniam hinc et pphat. **in** Comitatu Cibe **in**
Comitatu Brenov **in** pphat. **in** Capitulo et gloriatur et amovet
affrunt sup pphat
- 14 34. **in** transumptio hinc pphat. **in** Comitatu sup grordia
in Capitulo facta **in** ruc callectus et alijs **in** Capitulo
pphat. **in** sigillis **in** Comitatu **in** Abbatibus **in** Xpist. **in** Xpist.

Supra hinc ultima grordia nos 14 35. **in**
Comitatu agnoscitur facta

14 36. **in** quoniam hinc et pphat. **in** Comitatu **in** pphat.
Comitatu **in** pphat. **in** Comitatu **in** pphat. **in** Comitatu **in** pphat.
Comitatu **in** pphat. **in** Comitatu **in** pphat. **in** Comitatu **in** pphat.

B grordia **in** **abbate** **de** **Xpist**

- 14 34. **in** **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu
Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu
Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu
Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu
Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu
- 14 36. **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu
Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu
Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu
Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu
- 14 38. **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu
Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu
Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu **in** Comitatu

ptim — partim, vc3 — videlicet, snia — sententia, vl — vel, sn — sine, cca — circa, tra, tris — terra, terris. Osim ovih ima i obilje drugih skraćenica. Kod svih je kraćenje označeno iznad riječi, odnosno ako je kraćenje na završetku riječi, označeno je potezom prema gore ili prema dolje. U pismu je upotrijebljeno mnogo ligatura. Diftonga nema i nisu nikako označeni.

1.5. Pri prijepisu ovog registra nismo mijenjali vlastitosti originala. Tako smo ostavili u mjesto v (priuilegia), a na početku riječi v mjesto u (vniuersorum), zatim -e mjesto diftonga -ae (litere — litterae), -ci- mjesto -ti- (pertinencia), zadržali smo i f mjesto ph (alfabeti, ali druga ruka ima alfabeti) kao i jedno t mjesto dva t (litere — litterae) i sl.

Međutim, i — longa (dugo i), sâm ili u kombinaciji s kratkim i (tj. j ili ij, odnosno y), redovito smo transkribirali s i: castrj — castri, regnj — regni, Lodoucij — Lodouici, Paulj — Pauli i sl., dok smo y redovito ostavljali u imenima mjesta: Coznychza, Gay, Volaulya, Kralyevcz i dr.

1.6. Ovaj registar (inventar) arhivske građe najstarijeg dijela kaptolskog arhiva u Zagrebu restauriran je u laboratoriju za konzervaciju i restauraciju Arhiva Hrvatske god 1971. i tom je prigodom uvezan. Veličina korica iznosi 22,5 × 33,3 cm. Fol. 3 bio je prije restauracije već djelomično u stanju raspadanja, osobito rubni dijelovi; fol. 1 i 2 bili su također u vrlo trošnom stanju. U sredini na pregibu listova kodeks je bio jednako veoma oštećen. Sudeći po oštećenjima, čini se da je bio dosta upotrebljavan. Sada je restauracijom i uvezom spašen od daljeg propadanja.

2.1. Uređenje kaptolskog arhiva prema ACA 87/5. — U 12 ladica ormara u katedralnoj sakristiji arhivska građa bila je sređena prema grupama isprava koje su se odnosile na pojedine posjede, povlastice i prava Zagrebačkog kaptola. Ladice su bile razdijeljene pregradom na dva dijela, a označene velikim slovima latinske abecede od A—M. Bile su još dvije ladice sa slovima N i O, no te dvije nisu obuhvaćene u popisu koji je pisan prvom rukom. Kasnije je dodan popis i ovih dviju ladica, pisanih drugom i trećom rukom. Međutim, ovaj dodatni popis pod N i O nije jasan. Naprijed, u općem popisu označeni sadržaj ne odgovara popisu na fol. 22 v. pod N, pod O fol. 23 r. nije ništa upisano, dok fol. 23 v. nije pravi popis spisa, nema rednih brojeva, te je više neka vrsta bilježaka. Čini se da su u tim dvjema ladicama bile ili kopije prije popisanih isprava ili možda nesređena građa.

2.2. U registru je popisano pojedinačno 475 isprava. Većina njih je na pergameni. Od toga popisano je pod slovom A 47 isprava, B 48, C 44, D 72, E 49, F 66, G 25, H 25, I 22, K 37, L 20 i pod M 19 isprava. Drugom i trećom rukom kasnije je dopisano kod nekih skupina (slova) po 1 ili više isprava, u svemu još 49 isprava.

2.3. Isprave popisane prvom rukom obuhvaćaju razdoblje od konca 12. stoljeća (isprava A 6 ili ACA 52/4 je iz god. 1181) do potkraj 15. st. (B 22 ili ACA 2/38 je isprava Čazmanskog kaptola od 31. 10. 1490. s transumptom isprave iz god. 1487). Isprave iz vremena kralja Matije Korvina (1458—1490) posljednje su što ih je ubilježila prva ruka. Isprave

dodane u popisu pisane drugom i trećom rukom većinom su iz vremena poslije god. 1490, za kraljeva Vladislava (1490—1516) i Ludovika (1516—1526), premda ih ima i nešto starijih. Najmlađa isprava u popisu je sudska odluka bana Ivana Karlovića⁹ o Medvedgradu iz god. 1523. Isprave pisane drugom i trećom rukom dodavane su obično pod drugim rednim brojevima, te se stoga u više slučajeva redni brojevi ponavljaju.

2.4. Potrebno je spomenuti da među ispravama i spisima kaptolskog arhiva Acta Capituli Antiqua ima dosta srodne građe, napose iz 15. st., koja nije popisana u našem registru ACA 87/5.

Tokom prepisivanja koncepta u čistopis ili još prije prepisivanja umetnute su u koncept neke isprave prvom rukom koje su ili naknadno pronađene ili nanovo pridošle. Tako su na fol. 5, između B 16 i B 17, prije naslova CONTRA CIUES ZAGRABIENSES IBIDEM, dodane 4 isprave koje ne nose rednih brojeva, iza D 51 dodana je 1 isprava, iza F 12 još jedna.

I u samom popisu označeno je da ima više isprava nego ih je obuhvaćeno ovim popisom. Na više mjesta označeno je: »certe litere causales simul colligate« (fol. 10), »plurime litere« (fol. 12 v.), »quedam litere causales colligate« (fol. 13 v.), »certe litere... simul colligate« (fol. 16 v.), »Litere plurime... super castrum Maius Kemlek« (fol. 19, treća ruka), »Certe... simul colligate in vno volumine« (fol. 20 v.) i dr. Nije uvijek označeno koliko ima tih isprava koje su tako zajedno vezane. Valja, dakle, zaključiti da registar svojim brojem popisanih isprava ne daje posve točnu predodžbu o količini građe u kaptolskom arhivu i bez obzira na kaptol kao »Locus credibilis« i na spise koji se odnose na katedralu.

Ne možemo ni sve popisane isprave i spise točno identificirati prema registru, jer su ove zajedno spojene i pod jednim brojem upisane isprave u kasnijim sređivanjima kaptolskog arhiva rastavljane i pojedinačno uvrštavane u popise pod vlastitim signaturama. Identifikaciju otežava k tome i nestručna restauracija isprava i spisa u prošlosti, prigodom koje su stariji i noviji regesti i signature došli potpuno ili djelomično pod neproziran papir. Sve ovo onemogućuje da ustanovimo točan broj isprava i spisa u ovom dijelu kaptolskog arhiva pod konac 15. st.

2.5. Pisar registra (notar ili koji od kanonika?) nije se držao nekog strogog pravila pri sređivanju i popisivanju isprava i spisa. Tek približno se i izdaleka može naslutiti neka kronologija prema stjecanju posjeda ili dobivanju nekih povlastica. Tako su najstariji kaptolski posjedi Varaždinske Toplice i Sisak u popisu na prvom mjestu od posjeda, a Kraljevec te Gradec sa starom Petrinjom kao najmlađe tekovine popisani su kasnije.

Unutar grupa (ladića i predjela u ladicama) građa također nije složena, pa prema tome ni popisana kronološki, nego su isprave iz međusobno različitih vremenskih odsjeka prilično ispremišane, iako se nađe unutar grupa sadržajno međusobno povezanih, a donekle i kronološki složenih skupina koje su onda tako i popisane jedna za drugom.

2.6. Kao što je već rečeno građa je popisana pojedinačno, no u više slučajeva isprave su povezane i popisane pod jednim brojem: »Certe litere, multe litere, plurime litere...«. Dosta često, ali ne uvijek, pisar

⁹ Ivan Karlović bio je banom 1521—1524.

je označio, osobito kod važnijih isprava, da li je isprava na pergameni ili na papiru. Kod važnijih je isprava također označio da li je isprava u njegovo vrijeme imala pečat ili je bez njega, da li je otpao, da li je pečat visio i, katkada, na kakvoj vrpci, ili još visi, ili je utisnut dolje ili na poledini (in dorso).

3.1. Sadržajnu fizionomiju kaptolskog arhiva prema registru najlakše ćemo upoznati ako popisane isprave podijelimo na dvije grupe. Jedna se grupa isprava odnosi na kaptolske posjede, druga na povlastice i prava, a među njima je najveći dio isprava u vezi s pravima na ubiranje desetine. U popisu, dakako, isprave nisu popisane ovim redom, nego ih mi tako grupiramo radi bolje preglednosti.

3.2. Među ispravama o kaptolskim posjedima najvažnije su donacionalne isprave (darovnice) o stjecanju posjeda, u originalu ili u autentičnom, ovjеровljenom prijepisu, te isprave o uvođenju u stečeni posjed. Zatim po važnosti slijede potvrde darovnica, podjeljivane od raznih vladara, većinom s transumptima darovnica i ranijih potvrda. Znatno je broj isprava i spisa o sporovima i parnicama, bilo da se radi o čitavim posjedima, bilo o pojedinim dijelovima posjeda. Ponaјčešće se radilo o utvrđivanju spornih granica ili međaša posjeda ili njihovih dijelova. Parnice rješavaju banovi, kraljevi ili kraljevski namjesnici, a s crkvene strane biskupi, koncili (u Bazelu i Konstanci) i pape.

Već smo spomenuli da su isprave o posjedima Varaždinske Toplice i Sisak, koji idu među najstarije kaptolske posjede, popisane na prvom mjestu u registru. Kod Varaždinskih Toplica radi se o osporavanju darovnice, o sporovima zbog međa prema posjedima u Gorici kod Rasinje, Slanju, Svinuši, prema Varaždinu i Kalniku i dr. (fol. 3—4). Isprave o Sisku sadrže temeljne isprave o posjedu, zatim parnice s moslavačkim Čuporima, s Gorjanskima i Blagajskima, a uz Sisak dolazi i isprava o posjedu Vinodol, koji graniči s posjedima opatiје Topusko (fol. 4—4 v.).

Isprave o posjedima oko Zagreba, s ove strane Save, kao što su Resnik, Petrovec, Vražji Laz, Degidovec (Godegovići), Granešina ili Oporovec, Otok, Jalševac, Sopnica, Dobrodol i Markovo polje, Jarun, Ponikve i Vrapče, Kostanjevec, Krog, Čulinec, Trnava, Slanovec, Gaj, Struga i Bokanovo polje, popisane su na fol. 9 v. — 10. Iza njih slijede posjedi preko Save: Prevlaka, Kojenik, Blato, Remetinec, Obrezina, Kosnica, Otok ili Siget, Orešje, Volavje ili Petrovina. Uz njih nalazimo isprave o Kašini, Blaguši i Oborovu, o Jelenovu Brodu, gdje je Kaptol dobio pravo ubirati pristojbu za prijevoz preko Save. K tomu više isprava govori o odnosima s remetskim pavlinima (fol. 10 v. — 12 v.).

Posjede Kraljevec, Kobiljak, Cerje, Nart i Sviblje s područjem oko njih dobio je Kaptol darovanjem Rudolfa Albena god. 1434. Zbog ovih je posjeda Kaptol već vodio parnice s Gradecom god. 1361. do 1368, a sada se opet od 1434. do 1487. neprestano nižu nove parnice. Gradec je te posjede u 14. st. bio sačuvao, ali ih je nakon Albenova darovanja konačno izgubio (fol. 13—13 v.).

Fol. 20—20 v. popisane su isprave o stjecanju Velikog i Malog Gradeca te Petrinje i područnih posjeda istočno od posjeda opatiје Topusko, koje je Martin Frankopan god. 1464. poklonio Kaptolu kao zakladu.

3.3. Priličan broj isprava tiče se kaptolskih povlastica i prava što su ih kaptolu davali razni vladari. Među tim povlasticama pravo na ubiranje tržne i sajamske pristojbe na Gradecu (Mons Graecensis) bilo je u 14. i 15. st. izvorom mnogih mržnja, sukoba, oružanih napada, tužbi, parnica i nagodaba među strankama. Isprave o tom popisane su u registru na fol. 4 v. — 5 v. Tu su također navedene isprave o gradnji kule na Gradecu (zване »Popov turen«), koju je Kaptol izgradio zbog sigurnosti kaptolskih stanovnika i dragocjenosti katedrale, a ovdje se spominje i nagodba s cistercitskim opatom Petrom (isto v. fol. 9, br. 60).

Na fol. 7 v., 8 v., 9 i 14 popisane su kraljevske, papinske i koncilske isprave i potvrde isprava o kaptolskim povlasticama, pravima i prihodima, o oslobađanju od državnih poreza (mardurina), o oporukama kanonika, o gradnji kanoničkih kurija, o utvrđivanju i naseljavanju Kaptola, o kupalištu na Medveščaku i dr.

3.4. Najveći broj isprava i spisa popisanih u registru ACA 87/5 tiče se prava Zagrebačkog kaptola na ubiranje desetine od prihoda stanovništva na određenim područjima zagrebačke biskupije na kojima se nije ubirala desetina za biskupa¹⁰. Ovaj oblik crkvenog »poreza« bio je pučanstvu uvijek težak, no Kaptol se morao ponajviše boriti za svoje pravo protiv drugih osoba, osobito protiv moćnih velikaša, koji su desetinu htjeli prisvojiti za sebe, ili protiv onih koji su desetinu uskraćivali. Od desetine bili su oslobođeni velikaši i više plemstvo sa svojih osobnih posjeda, ali nisu bili oslobođeni njihovi kmetovi. Niže plemstvo, kao npr. Turopolici i drugo rodovsko plemstvo, nije bilo oslobođeno od desetine nremda su se i oni nastojali osloboditi toga tereta. U vezi s takvim stanjem nastajali su sporovi i redale se parnice, koje su često morali rješavati kraljevski sudovi, crkveni sabori pa i pape.

U našem registru među ispravama o desetini nalazimo najprije popis od 44 isprave u dugogodišnjem sporu Kaptola s plemićima u području Klokoča, koji su uskratili davanje desetine i htjeli biti od nje oslobođeni kao i više plemstvo, ali im to nije uspijelo (fol. 6—7). O desetini s posjeda oko Zagreba govore isprave na fol. 8—9, uz druge isprave o još nekim kaptolskim povlasticama.

Na fol. 15—19 i 21 popisane su isprave o kaptolskoj desetini s drugih područja zagrebačke biskupije: u Međimurju i Bekšinu¹¹, u Zagorju, oko Okića, Ozlia, u Turonolju, Steničnjaku, Kladuši, Gorici (arhidakonat Gorica), u području Glavnice¹², u Bistrici, Planini kod Kašine, Gradecu i Petrinji i drugdje. Isprave nam govore u dugotrajnim parnicama koje su se vodile, kako smo rekli, zbog uskraćivanja ili nepovlasnog prisvajanja desetine na tim područjima. Tako s krapinskim župnikom i nekim drugim župnicima u Zagorju, s Celjskim grofovima i nasljednicima na njihovim

¹⁰ Već od najstarijih vremena zagrebački biskupi su prepustili neka područja biskupije da Kaptol ubire na njima desetinu za svoje uzdržavanje.

¹¹ Arhidakonat Bekšin (Bexin) obuhvaćao je župe Međimurja, Prekomurja u donjem porječju rječice Lendave te u srednjem i donjem porječju Krke u zaladskoj županiji u Mađarskoj.

¹² Područje Glavnice ili cultellus Glavnica obuhvaćao je područje susjedgradsko-stubičkog vlastelinstva (sjeverna strana Medvednice), posjede južno od Medvednice do Save uključivo Vugrovec, te moravečko područje (gdje je bila Glavnica). Vidi Dr J. Buturac, *Inventar i registri za starije dokumente zagrebačkog kaptolskog arhiva g. 1401—1700*, Arhivski vjesnik XI—XII (1968—1969), str. 261—319.

posjedima, s krbavskim biskupom, s glogovničkim prepoštom i drugima. U kaptolskom arhivu se nakupio velik broj isprava i spisa upravo u vezi s ovim parnicama oko kaptolske desetine.

3.5. Na fol. 22 popisane su još isprave o nekim oprostima koje je povremeno podjeljivao papa ili koji od crkvenih sabora, a vezani su bili uz zagrebačku katedralu. Time je popis isprava pisan prvom rukom u registru završen.

Drugom i trećom rukom upisane su još neke isprave bez rednog broja (fol. 22 v. i 23 v.), za koje držimo da se već nalaze u popisu pod drugim slovima. Ovdje je označeno da se nalaze: »in theka E« dvaput, »in ladula«, »per ladulas« itd.

4. Nismo za sada mogli ustanoviti tko je sastavljač i pisar registra ACA 87/5. Jamačno je to bio ili kaptolski notar ili koji od kanonika. Teško da bi tko drugi izvan Kaptola mogao raditi taj posao. Kaptolskim notarima mogli su biti svjetovnjaci (»literati«) ili mlađi svećenici¹³. No tko bi mogao biti notar u vrijeme do god. 1490, nije nam uspjele utvrditi.

5.1. Na mjestu je da se razmotri vrijednost registra (inventara) ACA 87/5. Ovaj registar isprava i spisa kaptolskog arhiva iz 15. st. svjedoči o naistarijem za sada poznatom uređivanju dijela kaptolskog arhiva¹⁴; svjedoči o nesumnjivoj brizi Zagrebačkog kaptola za arhivsku građu u njegovu vlastitom interesu; o stanju sačuvanosti građe koja je tokom stoljeća bila nekoliko puta ugrožena, tako prigodom provale Tatara u Ugarsku i Hrvatsku, zatim u vrijeme borbi između Gradeca i Kaptola u 14. i 15. st., u vrijeme požara na Kaptolu kad se pokazalo da je katedralna sakristija bila dosta sigurno spremište, a u novije vrijeme početkom 19. st. kad je arhiv, zbog opasnosti provale Francuza u Hrvatsku, morao seliti u Slavoniju.

5.2. Arhiv je morao biti sređen na vlastitu pobudu Kaptola i zbog vlastitih praktičnih potreba samog Kaptola. Kaptolu je bilo u interesu i potrebno da ima pregled građe u arhivu i da je čuva zbog obrane svojih prava i povlastica, jer je pravna i faktična sigurnost posjeda bila često ugrožavana od samovolje pojedinih plemića i velikaša.

5.3. Za povijest arhivâ, za arhivistiku u Hrvatskoj, ovaj registar vrijedi kao svjedočanstvo o načinu čuvanja arhivske građe u kaptolskom arhivu u svoje vrijeme. Isprave su čuvane u ormaru s ladicama, signirane samo brojevima, dok su slova alfabeta označena samo na ladicama i na odgovarajućem mjestu u registru (u popisu). Isprave nisu bile signirane slovima kao kasnije, vjerojatno zato što ih je ipak bio relativno malen

¹³ Kaptolski notar Pavao (prije 1338) bio je laik. Imao je sina Osvalda, kojemu ostavlja posjed. — Dionizije, spomenut god. 1327, vrši službu notara kao mlad svećenik, a poslije je kanonik i kalnički arhidakon. — 13. X 1379. spominje se laik Nicolaus, notarius capituli. — Oko 1494. god. bio je kaptolski notar *Mateus* (vjerojatno je on drugom rukom upisivao dodatke u registru). — Koncem 16. st. dugo je bio »notarius vicarii in spiritalibus et capituli Zagrabienis Caspar literatus Chasmensis«, svjetovnjak, a početkom 17. st. bio je kaptolski notar Mihael Vernić, vjerojatno laik. — Podatke o tom vidi: Tkalčić, *Monumenta episcopatus Zagrabienis I i Monumenta civitatis Zagrabienis* te Ivančan, *Podaci o zagrebačkim kanonicima I—III*. Za konac 16. i početak 17. st. spisi *Acta Loci Credibilis II*.

¹⁴ Na početku je rečeno o kojem se dijelu kaptolskog arhiva radi. *Acta Loci Credibilis* nisu ovdje obuhvaćena.

broj, dok ih je kasnije zbog brojnosti trebalo i pobliže označiti a ne samo brojem. Dakako da su uz signaturu (broj) na poleđini isprava ispisani registri isprava.

Ovi su registri indikativni, kratki, pisani goticom i većina njih istom tintom, pa možemo reći i istom rukom kojom su ispisani redni brojevi na ispravama i u registru. To nam može služiti kao indikacija da je pisar registra sređivao ovaj dio arhiva, pisao većinu regista na ispravama i označivao ih brojevima. Na to nas također navodi i sličnost, a u mnogim slučajevima i identičnost regista na ispravama i u popisu. Ovo ne bi samo za sebe moralo značiti ništa posebno, jer bi se sređivač, odnosno pisar, mogao služiti bilo čijim tuđim registima. Ali sve ovo zajedno utvrđuje nas u misli da je jedna osoba izvršila najveći dio posla oko sređivanja arhiva i pisanja registra. Regesti su na ispravama općenito nešto kraći od onih u registru.

5.4. Uočimo li još da u 15. st. u sjevernoj Hrvatskoj, osim ovog registra, koliko nam je poznato, nije sačuvan ni poznat popis isprava ni u nadbiskupskom arhivu, ni u arhivu Čazmanskog kaptola¹⁵, a o drugim arhivima da ne govorimo, onda nam je ovaj inventar isprava i spisa još značajniji. Možemo na kraju napomenuti da i u svijetu popisi arhivske građe iz 15. stoljeća nisu poznati u većem broju.

---

¹⁵ Čazmanski kaptol osnovan je god. 1232. God. 1526. Kaptol je s arhivom bježao pred Turcima u tvrđicu Svibovec, gdje je arhiv opljačkan, zatim u grad Zelinu, pa u Zagreb. Iz Zagreba seli se kaptol u Lepoglavu god. 1807, a onda god. 1810. konačno u Varaždin, gdje je i danas.

II

Fol. 1 v.¹

REGISTRUM VNIUERSORUM IURIUM ECCLESIE ZAGRABIENSIS²

non modo ad factum possessionarium verum etiam tributorum, decimarum, omniumque libertatum a diuis regibus et episcopis concessorum spectans, modo infrascripto querendorum in diuersis ladulis seu scatulis per alfabetum designatis existens. Que ladule quid in se contineant presenti registro declarabitur, dummodo diligens inquisitor a veritate presentis registri non aberret, considerans quod quilibet ladula in medio existit diuisa et separata, in cuius anteriori parte litera alfabeti designata ostendet registro inspecto simili litera signato que et quales litere seu iura siue in anteriori siue posteriori eius parte continentur³.

A

- Item Prima Ladula in anteriori eius parte litera alfabeti A designata continet iura factum possessionarium in Toplica⁴ existentium tangencia.
- Item In eadem ladula in posteriori eius parte continentur iura factum possessionarium in Zythecz⁵ tangencia.

B

- Item Secunda ladula litera alfabeti per B designata in anteriori sua parte continet iura ad tributum Zagrabiense et turrim in Gerecz⁶ spectancia.
- Item Eadem ladula in posteriori parte continet iura tam concordiarum quam discordiarum cum ciuibus Grecensibus habita. Ibidem concordia cum Abbate⁷ racione maccellorum.

C

- Item Tercia ladula litera alfabeti C designata in anteriori sua parte continet iura decimalia super generationes Klokoch, Ladihovich etc.
- Item Eadem ladula in posteriori parte continet iura causalia, in papiro existentia, ad easdem decimas spectancia et pertinencia.

¹ Vidi bilj. I, 1.

² Ecclesia Zagrabiensis ovdje ne označuje u pravom smislu ni katedralu ni biskupiju, kako redovito dolazi u dokumentima. Trebalo bi zapravo stajati: Registrum vniuersorum iurium capituli (ill Venerabilis capituli) ecclesie Zagrabiensis...

³ Ovaj uvod upozoruje korisnika ovog registra kako će se snaći u arhivu i kako će naći isprave prema registru.

⁴ Toplica je stari naziv za Varaždinske Toplice.

⁵ Pod ovim imenom dolazi u starini SISAK.

⁶ Gerecz (Grecz, Grech) je iskrivljen srednjovjekovni naziv, koji susrećemo u ispravama za zagrebački Gradec ill Mons Graecensis.

⁷ Opat cistercijske opatije na Dolcu, gdje je danas gradska tržnica u Zagrebu.

D

- Item Quarta ladula littera alfabeti D designata in anteriori et in posteriori partibus continet iura super libertatibus ecclesie Zagrabiensis necnon decimis pro parte earundem ecclesiarum (!) habitis, puta: Vicilatinarum⁸, Davidovcz, Wgra⁹ et aliarum. (*Dodano drugom rukom:*) Ibidem iura super balneo¹⁰ et horto sancti Emerici.

E

- Item Quinta ladula litera alfabeti E designata in vtraque eius parte continet iura possessionum ex ista parte Zave iuxta Zagrabiam existencia.

F

- Item Sexta ladula litera F designata in anteriori sua parte continet iura possessionum vltra Zawam cum Volavlya.¹¹ In posteriori autem sua parte continet iura super Blagusa¹² et Jelenowbrod¹³ necnon literas tam priuilegiales quam et causales contra heremitas¹⁴ ac Oborou atque literas statutorias super castrum Kemlek¹⁵ necnon transsumptum capituli Chasmensis diuorum regum super modo soluendi decimas in diecesi Zagrabiensis.

G

Septima ladula (*prekriženo:* continet) litera alphabeti G designata continet iura super Kralewcz¹⁶ et eius pertinenciis cum omnibus eorum priuilegialibus et causalibus et hec in anteriori parte. In posteriori autem eiusdem ladule parte continentur iura libertatum faciendi testamenta et etiam facultatem edificia domorum et curiarum legandi ad ecclesiasticos.

H

Octaua ladula litera alphabeti H designata continet iura in utraque sui parte decimarum inter Muram et Drawam fluuios exrescencia et hoc tam priuilegialia quam et causalia.

I

Nona ladula litera I designata in anteriori sua parte continet iura super decimis Bexin¹⁷. In posteriori autem parte continet iura decimarum de Zagoria tam compositionem Comitum¹⁸ cum capitulo quam etiam plebani de Krappyna quam etiam processus contra plebanos de eadem Zagoria ratione decimarum ac etiam concordia cum Kraygar¹⁹ pro decimis de sub Kozthel exrescentibus.

⁸ Latinska ulica ili Vlaška ulica.

⁹ Vugrovec sjeveroistočno od Zagreba.

¹⁰ Kupalište na potoku Cirkveniku, koji se kasnije zove Medveščak.

¹¹ Volavje ili Petrovina blizu Jastrebarskog.

¹² Blaguša istočno od Kašine.

¹³ Jedan od dva prijelaza (brod) preko Save južno od Zagreba.

¹⁴ Pavlini koji imaju svoj samostan u Remetama već u 13. st.

¹⁵ Iskrivljen naziv za Kalnik.

¹⁶ Sesevski Kraljevec s okolicom.

¹⁷ Vidi bilj. I, 11.

¹⁸ Comites de Zagoria su ovdje sinovi Jana Vitovca Juraj i Vilim.

¹⁹ Bivši službenik Jana Vitovca koji je dobio Kostel.

K

Decima ladula litera K designata in anteriori sua parte continet iura decimalia super Glawnicza²⁰ et Campo²¹ et compositionem cum Domina Andree de Byzthrycza racione decimarum necnon compositionem Johannis Henningh et matris sue racione decimarum in Zthubycza et earum pertinenciarum excrecencium cum certis nobilibus de eadem. In posteriori autem eius parte continentur iura decimarum de Podgorrya²² et Gorycza²³ cum eorum processibus contra Comitem condam Martinum racione earundem factis.

L

Vndecima ladula continet iura decimalia in Kladusa excrecencia cum processibus pluribus contra episcopum Korbauiensem procuratis racione earundem decimarum et hoc in anteriori sui parte. In posteriori autem parte continentur iura super vtraque Gradecz²⁴ ac Pethryna²⁵.

M

Duodecima ladula continet iura decimarum in Planyna²⁶ excrecencia cum processibus pluribus contra Prepositum de Glogoncza²⁷ emanatis et hoc in anteriori sua parte. In posteriori autem parte continentur iura indulgenciarum ecclesie Zagrabiensis.

N

Tercia et decima ladula litera alphabeti N signata continet literas causales plurimas contra Nicolaum Iwanoych confectas et hoc in anteriori parte. In parte autem posteriori continet similiter literas causales contra comites de Blaga²⁸ optentas (!) et procuratas²⁹.

O

(pod ovim slovom nije ovdje ništa označeno)

²⁰ Vidi bilj. I, 12.

²¹ Campus Zagrabiensis ili jednostavno Campus označuje Turopolje ili starije Turovo polje.

²² Pojam Podgorje nije pobliže određen, ali čini se da ima označivati Jaskansko prigorje. Dolazi najčešće zajedno s Goricom (v. iduću bilješku).

²³ Arhidakonat Gorica obuhvaća i danas sav kraj oko Karlovca, Ozlja, Jastrebarskog, Bosiljeva te južno i jugoistočno od Karlovca, a u starini pripadao mu je i kraj oko Cetingrada te područje oko Vinice, Crnomlja i Metlike (danas u Sloveniji).

²⁴ Veliki i Mali Gradec istočno od Topuskoga.

²⁵ Ovo je stara Petrinja u području Gradeca, istočno od Topuskoga.

²⁶ Planina je selo kod Kašine, a pripadalo je augustincima u Glogovnici.

²⁷ Glogovnica kod Križevaca. Ovdje su bili posjedi viteških redova templara, zatim ivanovaca, a bila je i prepozitura augustinskog reda, koji dokumenti rado nazivaju »militia templi«. Zbog toga su ih neki zamjenjivali s templarima.

²⁸ Knezovi Blagajski.

²⁹ Nije jasno kako se ovaj sadržaj razlikuje od fol. 22 v. pod N. Ondje, naime, nema spomena o ispravama koje bi odgovarale ovom sadržaju, tj. nema u popisu isprava o parnicama s Nikolom Ivanovićem i s grofovima Blagajskima!

A TOPLICA³⁰

- Item 1 Infrascripte litere pertinent ad possessiones capituli ecclesie Zgrabien-
s in Thoplica existentes, quarum prima est consensus Bele regis
continens primam donacionem cuiusdam Domine, caracterem vnitatis
in spacio designato similem in dorso litere reperiendo, cordam sine
sigillo habens.
- Item 2 Litere metales Lodouici regis super terra Thoplicha a parte castri
Kemlek et Herborthya³¹, habens duo sigilla impendencia.
- Item 3 Litere metales Sigismundi imperatoris super eadem Thoplica, sigil-
lum impendens.
- Item 4 Litere cuiusdam Levstacii³², generalis vicarii tocius regni Sclauonie,
per regem Lodouicum deputati, super metis de eadem Thoplica a parte
possessionis Zenthiaacob³³.
- Item 5 Confirmacio Lodouici regis super terra Thoplica per matrem condam
Mothmerium obtente^{33a}.
- Item 6 Litere adiudicatorie Bele regis tercii super possessione Thoplica contra
Mothmerium obtente^{33a}.
- Item 7 Confirmacio Sigismundi imperatoris super reuisione omnium metarum
possessionis Thoplica.
- Item 8 Litere Lodouici regis super concordia metarum possessionis Thoplica
inter capitulum Zagrabiense et certos nobiles ex parte Varasdini.
- Item 9 Litere Leustacii prefati super metis possessionis de Thoplica ex parte
nobilium de Lestacovcz³⁴ et Zvynusa.
- Item 10 Reambulatorie metarum possessionis Thoplica ex parte Varasdini pre-
fati Leustacii vicarii.

Fol. 3 v.

- Item 11 Litere Bele regis super quarta parte terre Thoplice Mothmerii.
- Item 12 Litere Bele regis fassionales matris Mothmerii super Thoplica.
- Item 13 Litere confirmatorie Lodouici regis metarum terre Thoplica ex parte
Varasdini.
- Item 14 Litere Sigismundi imperatoris super Thoplica a parte castri Kemlek
et Herborthya³⁵.
- Item 15 Litere Mikch bani³⁶ super foro Thoplicensi.
- Item 16 Litere prefati Leustacii priuilegiales super concordia facta de metis
possessionis Thoplice inter filios Benedicti Rufii et capitulum Zagra-
biense.
- Item 17 Litere eiusdem Leustacii vicarii metales ex parte Zvynusa cum filiis
Leustacii.
- Item 18 Transumptum capituli ecclesie Strigoniensis super concordia cuiusdam
terre Toplicensis.
- Item 19 Litere prefati Stephani prepositi, preceptoris domus milii (!)^{36a} templi
de Glogoncza³⁷ super quadam parte terre Thopliciensis.

³⁰ Popis pojedinačnih isprava počinje s ispravama o kaptolskom posjedu Varaždinske Toplice (A br. 1—33).

³¹ Posjed Gorica kod Rasinja.

³² Leustachus de Rathold bio je ban »totius Sclauoniae« god. 1356—1361.

³³ Danas Jakopovec kod Varaždinskih Toplica.

^{33a} Ovo je najstarija isprava, sačuvana u kaptolskom arhivu, iz god. 1181.

³⁴ Selo Leštakovec postoji i danas. Svinuša čini se ne označuje pojam sela, nego više kraj istočno od Toplica.

³⁵ Kalnik i Gorica.

³⁶ Mikch, Mikcz ili Mikac Prodavić bio je ban 1325—1345. god.

^{36a} Treba biti *milicie*.

³⁷ Vidi bilj. br. 27.

- Item 20 Litere prohibitorie cum protestacione coram episcopo Vesprimiensi pro quadam parte terre Thoplicensis per quendam Egidium facte.
- Item 21 Litere commissionales in papiro Sigismundi imperatoris racione Toplice ex parte castrī Kemlek.
- Item 22 Litere cuiusdam Pauli presbiteri de Toplica.
- Item 23 Litere compositionales capituli Vesprimiensis super Toplica.
- Item 24 Quedam reambulatorie Sigismundi imperatoris possessionis Thoplica ex parte Herborthya et Zlavynya³⁸.
- Item 25 Litere capituli Zagrabiensis super quodam predio provincie Thoplicensis.

Fol. 4

- Item 26 Litere Stephani prepositi de Glogoncza super compositione cuiusdam terre in Thoplica habite cum declaracione metarum in eisdem literis contentarum.
- Item 27 Certe litere regales et reginales in papiro simul colligate ex parte metarum castrī Kemlek.
- Item 28 Quedam adiudicatorie Sigismundi Hanchihar et Ladislai de Zenchk, vicebani, de duobus prediis Thoplicensibus, videlicet Leskovcz et Dankovcz vocatis.
- Item 29 Quoddam registrum antiquum metas nobilium de Thoplica in se continens, duobus sigillis in capitulo consignatum.
- Item 30 Transsumpcionales in personalem presenciam Domini Regis pro quibusdam reambulacionibus metarum in Thoplica circa metas Stephani filii Leustacii de Lestakovcz ac Georgii de Lyudbrega³⁹.
- Item 31 Litere Leustacii bani super Thoplica.
- 32 Litere restatucionis de sede iudiciaria per Voykfy super possessione Domine Lucie circa Thoplicam etc.
- 33 Litere capituli Chasmensis super eadem restatucione Voykfy.

A⁴⁰ ZYTHECZ⁴¹

- Item 1 Litere confirmatorie .B.⁴² archiepiscopi Colocensis super donacione possessionis Zythecz et Odra etc. per Stephanum episcopum⁴³ capitulo donatarum.
- Item 2 Litere fratris Iohannis abbatis Thoplicensis⁴⁴ super metis Zythecz.
- Item 3 Litere Sigismundi imperatoris super possessionibus Zythec, Odra, Kulpathev⁴⁵ et Chernethtev metales.
- Item 4 Litere Ladislai, ducis Apulie⁴⁶, sentencionales super eisdem possessionibus.

³⁸ Zlavynya je današnje Slanje, kod Ludbrega.

³⁹ Ludbreg. Još danas se u narodu nađe izgovor Ljubreg!

⁴⁰ Na ovom mjestu je zabunom bilo napisano slovo B, koje je zatim prekrizieno te ispravno napisano A.

⁴¹ Vidi bilj. II, 5.

⁴² Benedictus, nadbiskup kaločki i bački od god. 1243. do 1254. Iza toga nadbiskup ostrogonski. Umro je god. 1260.

⁴³ Stjepan I, zagrebački biskup od god. 1215. do 1224.

⁴⁴ Opat cistercijske opatije Topusko.

⁴⁵ Neki posjed kod ušća Kupe.

⁴⁶ Krivo je napisano: dux Apulie. Treba biti: Opulie. Ladistaus, dux Opulie bio je ugarski palatin god. 1367—1372.

- Item 5 Litere Lodouici regis confirmatorie super possessionibus Chernechtev et Kulpatev⁴⁷.
- Item 6 Litere reambulatorie Comitis Mathei de Palocz⁴⁸ super metis possessionis Zythecz, in papiro.
- Item 7 Litere recognitionis Georgii Farkasii super Pyavechno⁴⁹, in papiro.
- Item 8 Litere inquisitorie capituli Chasmensis super quodam facto potencie hominibus de Zythecz per Comites de Gara⁵⁰ illato, in papiro.

Dodano drugom rukom:

- Item 8 Litere reambulatorie metarum inter Dusyczam Magnam capituli et Pwsztha Duszcza episcopi necnon inquisitoriales pro eadem meta facte⁵¹.

Fol. 4 v.

- Item 9 Certe alie litere legales partim contra Chvpor⁵², partim contra Ladislaum Thythevs de Bathmanostrā et alios, in papiro confecte simul composite et ligate.
- Item 10 Consensus fratris Iohannis abbatis Thoplicensis super metis Zythecz prope Iazvennyk habitis.

VINODOL⁵³

- Item 11 Litere restitutionis et statucionis possessionis Vinodol per Carolum regem capitulo Zagrabiensi facte
- Item 12 Litere magne in papiro Mathkonis bani⁵⁴ causales contra Gaspar filium Chvpor de Monozlo emanati.
- Item 13 Inquisicio capituli Chasmensis super quibusdam dampnis porcorum per Hvdzmole hominibus de Zythecz ablatorum.
- Item 14 Quedam inquisitorie contra Gregorium Blagay capituli Chasmensis racione spoliū in Pyavechno perpetratum (!).
- Item 15 Quedam preceptorie Sigismundi imperatoris pro Zythecz contra Chvpor.

B TRIBUTUM ZAGRABIENSE ET TURRI IN GERECZ⁵⁵

- Item 1 Litere Iohannis bani super tributo Grecensi.
- Item 2 Litere Caroli regis super eodem tributo.
- Item 3 Litere Andree regis super tercia parte eiusdem tributi⁵⁶.
- Item 4 Limitacio exaccionis eiusdem tributi sub sigillo capituli Strigoniensis transsumpta.

⁴⁷ Ovi lokaliteti se ne daju točno odrediti. Svakako se nalaze negdje u području oko Siska.

⁴⁸ Matthaues de Palocz bio je palatin god. 1434—1437.

⁴⁹ Nepoznat lokalitet.

⁵⁰ Grofovi Gorjanski.

⁵¹ Dvije su Dužice, dva posjeda kod Siska: jedan biskupov, a drugi je bio kaptolski.

⁵² Čupori su moslavački plemići. Jedan od njih, Demetrije, bio je zagrebački biskup god. 1465.

⁵³ Posjed Vinodol bio je južno od Kupe, uz Mošćenicu prema Staroj Petrinji. I opatija Topusko je imala posjed u Vinodolu. Vidi Tkalčić, *Monumenta episcopatus Zagrabiensis I*, str. 135—136.

⁵⁴ Mathko de Tallowcz (u hrvatskim ispravama: s Talovca) bio je ban 1436—1444.

- Item 5 Limitacio eiusdem tributi sub sigillo Albensi.
- Item 6 Litere Caroli regis super eodem tributo.
- Item 7 Litere concordie inter ciues et capitulum racione tributi filyarchina dicti et aliis iniuriis.
- Item 8 Litere transsumpti capituli Strigoniensis pro eodem tributo.
- Item 9 Transsumptum sub sigillo capituli Strigoniensis pro eodem tributo.

Kasnijom rukom dodano:

Adiudicatorie super castro Medwewar Ioannis Torquati⁵⁷ etc. 1523.

Fol. 5

B⁵⁸ TRIBUTUM CUM TURRI ZAGRABIENSI

- Item 10 Modus exactionis predicti tributo (!) in duobus registris.
- Item 11 Litere Sigismundi imperatoris turri de Monte Gerecz.
- Item 12 Litere Thome, vayeuoode Transiluani, super eadem turri.
- Item 13 Litere Ladislai regis super eadem turri confecte, sub sigillo pendente⁵⁹.
- Item 14 Litere commissionales Ladislai regis super eadem turri.
- Item 15 Litere Mathie regis⁶⁰ commissionales super eadem turri.
- Item 16 Litere inquisitorie super eadem turri.
- Item 0 Litere Bele regis super turri in Monte Grecensi⁶¹.
- Item ♀ Mandatum regis Mathie in papiro quod ciues de Rakospurga non solu-
ant tributum capitulo.
- Item ♀ Litere causales super exhibendis instrumentis literalibus in facto tri-
tributi contra ciues Grecenses.
- Item Q Litere commissionarie Mathie regis⁶² vt tributum Czerye possit tran-
sferri ad Omnes Santos⁶³.

B⁶⁴ CONTRA CIUES ZAGRABIENSES ibidem⁶⁵

- Item 17 Litere sentencionales episcopi Iohannis contra ciues Montisgrecenses.
- Item 18 Litere excommunicationis contra eosdem ciues racione combustionis
capituli et quod nullus de ciuitate Montisgrecensi possit promoueri ad
aliquod beneficium.
- Item 19 Transsumptum sentencie excommunicationis contra ciues Montisgre-
censes.
- Item 20 Litere Iohannis episcopi contra ciues Montisgrecenses monitorie.

⁵⁵ Vidi bilj. II, 6. Između Kaptola i Gradeca vodile su se parnice zbog pristojbe od trgovine na Gradecu, gdje je Kaptol ubirao prihod, a Gradec je nastojao da ga dobije za sebe. Pisar se ovdje kod slova B dvaput zabunio. Najprije je napisao C, onda D što je oboje prekrizio i ispravno napisao B.

⁵⁶ Uz originalnu ispravu kralja Andrije priložen je njegov mali popratni dopis (16 x 5,2 cm) na pergameni banu o ovoj ispravi. Na poledini ostatak utisnutog pečata!

⁵⁷ Ivan Torkvat Karlović Krbavski bio je ban god. 1521—1524.

⁵⁸ Ovdje je pisar najprije napisao D, a zatim ga prekrizio i stavio B.

⁵⁹ Ladislav IV Postumus kraljevao je 1444—1457.

⁶⁰ Matija Korvin izabran je 1458. i vladao do 1490.

⁶¹ Ova isprava i tri iduće nisu upisane pod rednim brojem, ali su dodane u popisu prvom rukom.

⁶² Slijedi prekrizeno: *commissionales*.

⁶³ Sesvete dobivaju na važnosti prijenosom mitnice iz Cerja kod Kraljevca.

⁶⁴ Mjesto B stajalo je najprije D, zatim je prekrizeno.

⁶⁵ Odlomak od br. 17—26 donosi isprave o istragama i izopćenjima protiv Gradeca.

- Item 21 Litere inquisitorie capituli Chasmensis contra ciues Montisgrecenses racione infinitarum iniuriarum capitulo Zagrabienſi irrogatarum.
- Item 22 Litere inquisitorie Mathie regis racione iniuriarum per ciues Montisgrecenses capitulo Zagrabienſi irrogatarum.
- Item 23 Inquisicionis, euocacionis litere contra ciues Montisgrecenses racione iniuriarum relatorie.
- Item 24 Litere executorie contra ciues Montisgrecenses.
- Item 25 Excommunicacio contra ciues Montisgrecenses per Iohannem episcopum facta.
- Item 26 Litere excommunicacionis Constanciensis Concilii contra ciues predictos.

Fol. 5 v.

B CONCORDIA CUM GRECENSIBUS

- Item 27 Litere super concordia prima facta inter capitulum et ciues Grecenses.
- Item 28 Litere super ultima compositione cum ciuibus Grecensibus racione metarum, molendina capituli in se continentes et aliis aqueductibus.
- Item 29 Litere super ultima concordia cum ciuibus Grecensibus.
- Item 30 Litere super filyarschyna inter ciues Grecenses et capitulum Zagrabienſe.
- Item 31 Litere commissionales regis Mathie ne capitulum prohibeat colonos suos portare victualia ad forum Montisgrecense.
- Item 32 Litere super concordia inter ciues et capitulum celebrata racione poztava dicte⁶⁶.
- Item 33 Litere commissionales et preceptorie Friderici, Comitis Cilie, ne ciues Grecenses inuadant capitulum vel comburrant vel bona eorum afferant, super papiro.
- Item 34 Transsumptum literarum Peczman, iudicis Grecensis, super concordia cum capitulo facta racione certarum collectarum et aliorum a capitulo exactarum, sub sigillo Vinandi, abbatis Beate Virginis de Zagrabia⁶⁷.

Iduća dva broja umetnuta drugom rukom:

- Item 35 Copia literarum vltime concordie ... 1469 cum ciuibus Montisgrecensibus facte.
- Item 36 Litere Egregiorum Gaspar Bodo et Iohannis de Koruthna super facto molendini Weliky melin nuncupati concernentes aliud molendinum condam per Gregorium Bradach erectum (*prekriženo*: optente) in fluuio Meduednycza optente, in papiro, patentes.

B CONCORDIA CUM ABATE BEATE VIRGINIS

- Item 35 Litere adiudicacionis Domini Mathie Gereb⁶⁸ bani in facto erectionis macellorum et aliorum in eisdem literis contentorum cum Petro abbate monasterii Beate Virginis in Area capitulari habiti, duorum sigillorum impendencium existencium, quorum unum est Petri Bochkay et aliud Ladislai Roh, vicebanorum Regni Sclauonie.

⁶⁶ Odlomak br. 27–34 sadrži isprave o pomirenjima i nagodbama između Kaptola i Gradeca. O »postavi« vidi: Tkalčić, *Monumenta civitatis Zagrabienſis I*, str. LXXXVII–LXXXIX.

⁶⁷ Cistercijski opat na Dolcu.

⁶⁸ Matija Gereb nije u popisu banova u knjizi *Znameniti i zaslužni Hrvati* na str. CXX (Zagreb 1925). Bio je ban god. 1483–1489.

Drugom rukom dodano:

- Item 36 Litere condam Domini Augustini, episcopi Zagrabiensis, super insula sancti Iacobi, super solutione trium marcarum, turri ecclesie Zagrabiensis fienda, sigillo per vetustatem iam corrupto et abolito.

Trećom rukom dodano:

- Item 37 Litere Ladislai regis contra ciues Montisgrecenses quod sexagesimam non percipiant.
Item 38 Copia⁶⁹ literarum possessionis sancti Martini de Bosyako cum metis

Fol. 6

C KLOKoch

- Item 1 Litere transsumpti decimarum de Klokoch in quo copia adiudicacionis super eisdem decimis.
Item 2 Litere processus in causa contra nobiles in Klokoch pro decimis.
Item 3 Litere capituli Chasmensis quo presente vniuerse generaciones Klokoch etc. fassse sunt decimas ab eisdem prouenientes semper pertinuisse capitulo Zagrabiensi.
Item 4 Litere sententiales Friderici, Comitis de Cilia, super decimis de Klokoch.
Item 5 Litere confirmacionis sentencie Domini Friderici Comitis contra generaciones de Klokoch racione decimarum ab eisdem capitulo proueniencium.
Item 6 Litere composicionales et arbitratorie racione decimarum de Klokoch.
Item 7 Litere confirmacionis super composicione decimarum de Klokoch per Comitem Fridericum facta continentes in se tenorem literarum quatuor compositarum.
Item 8 Litere composicionales capituli Zagrabiensis pro decimis cum generacionibus de Klokoch.
Item 9 Litere arbitratorie composicionis quinque compositorum super decimis generacionum de Klokoch cum capitulo Zagrabiensi facta (!).
Item 10 Instrumentum sentencie Benedicti episcopi in causa decimarum de Klokoch (!).
Item 11 Brachium seculare contra nobiles de Klokoch racione decimarum in medio ipsorum excrescentium.
Item 12 Litere confirmacionis Mathie regis super attestacione decimarum de Klokoch vicinorum et cometaneorum nobilium generacionis eiusdem.
Item 13 Processus execucionis cum invocacione brachii secularis contra nobiles de Klokoch Benedicti episcopi.
Item 14 Litere confirmacionis super composicione decimarum de Klokoch priuilegiales Domini Ladislai regis, continentes in se tenorem literarum quatuor compositarum.
Item 15 Brachium seculare contra nobiles de Klokoch racione decimarum Comitibus de Cilia per Benedictum episcopum exequi mandatum.
Item 16 Litere relatorie (*prekriženo*: cap) inquisicionis capituli Chasmensis regi Mathie facte contra Klokoch.

⁶⁹ *Ispred Copia ... prekriženo: litere.*

C KLOKOCH

- Item 17 Litere confirmacionis Mathie regis super duabus literis de Klokoč, vna videlicet Domini Iohannis de Hvnyad, altera vero Prelatorum, Baronum et vniuersorum Nobilium Regni.
- Item 18 Par literarum Vladislai, regis Hungarie et Polonie, super quadam libertate nobilibus de Klokoč concessa, per quam expresse cognoscitur eosdem nobiles non fuisse liberos nobiles Regni, sed condicionales.
- Item 19 Instrumentum reintrusionis sentencie abbatis Vinandi contra eosdem nobiles de Klokoč.
- Item 20 Litere Domine Elizabeth regine super decimis de Klokoč, in papiro.
- Item 21 Commissio Friderici Comitis Georgio Glaynar castellano de Zthennychnyak pro eisdem decimis de Klokoč.
- Item 22 Transsumptum sub instrumento publico literarum Iohannis de Hvnyad, gubernatoris Hungarie, et Prelatorum Baronumque et Nobilium vniuersorum eiusdem Regni.
- Item 23 Litere commissionis pro parte Domini Mathie regis ex deliberacione Prelatorum et Baronum facte nobilibus de Klokoč, vt soluerent decimas capitulo Zagrabiensi.
- Item 24 Preceptorie Domini Iohannis de Hvnyad gubernatoris pro decimis supradictis.
- Item 25 Instrumentum execucionis super sentenciam execucionis, aggrauacionis et reaggrauacionis Benedicti episcopi contra homines generacionis de Klokoč.
- Item 26 Instrumentum super monicione, requisicione, execucione et aliis censuris ecclesiasticis contra nobiles de Klokoč factis.
- Item 27 Litere Elizabeth regine super solutione decimarum de Klokoč.
- Item 28 Ammonitorie et euocatorie capituli Chasmensis contra generaciones de Klokoč in personalem presenciam regis Mathie.
- Item 29 Preceptorie Ladislai regis firmissima super decimis de Klokoč, in pargameno.

C KLOKOCH

- Item 30 Litere Prelatorum et Baronum etc. adiudicatorie super decimis de Klokoč, in papiro.
- Item 31 Preceptorie Domino Ian bano⁷⁰ per regem Mathiam facta pro decimis Klokoč sub obligacione duorum milium florenorum.
- Item 32 Quidam processus super decimis de Klokoč⁷¹.
- Item 33 Readiudicatorie super decimis de Klokoč per Nicolaum de Vylak⁷² et Ian Bithovecz, Regni Sclauonie banos, capitulo Zagrabiensi facta, in papiro.
- Item 34 Citatorie Benedicti episcopi contra generaciones de Klokoč pro taxatione expensarum per capitulum contra eosdem factarum.
- Item 35 Preceptorie Vlrici Comitis pro decimis prefatis Georgio Glaynar vt compellentur ad soluendum facta.
- Item 36 Peticio Domini Friderici Comitis ad capitulum facta, vt solutis illis trecentis florenis pro decimis per nobiles de Klokoč factis, amplius propter insultum Turcorum non impedirentur.

⁷⁰ Jan Vitovec bio je ban god. 1457. do 1469. s Nikolom Iločkim.

⁷¹ U području Klokoča, jugoistočno od Topuskoga, živjelo je rodovsko plemstvo koje se željelo osloboditi desetine.

⁷² Nikola Iločki banovao s Janom Vitovcem (v. br. 70).

- Item 37 Reimposicio ad possessionem decimarum de Klokoč Friderici Comitibus.
- Item 38 Preceptoría Sigismundi imperatoris Regni Sclauonie Banis facta pro decimis de Klokoč, in papiro.
- Item 39 Litere obligatorie generacionis de Klokoč pro decimis sub pena dupli capitulo facte.
- Item 40 Preceptoría Mathkonis bani racione decimarum predictarum Comitibus Zagorie facta.
- Item 41 Expeditoria Iacobi condam archidiaconi Goricensis⁷³ super certis differenciis, iniuriis et quarte decimarum predictarum per capitulum eidem illatis.
- Item 42 Litere transsumpti sub sigillo capituli Chasmensis Ladislai regis super decimis de Klokoč in dorso earundem literarum impresso.
- Item 43 Litere capituli Chasmensis fassionales Georgii Maretich de Klokoč super decimis montis Vidinczadolecz.
- Item 44 Cópia sentencie pro capitulo Zagrabiensi contra nobiles de Goricza et Ladihovich.

Fol. 7 v.

D LIBERTATES ECCLESIE

- Item 1 Transsumptum capituli Chasmensis auree bulle Stephani regis.⁷⁴
- Item 2 Litere Stephani regis super eo vt nullus violenter audeat descendere super populos ecclesie Zagrabiensis.
- Item 3 Confirmacio libertatis Karoli regis, donacionisque per quoscunque concesse et reuocacionis si que sunt alienata ab ecclesia.
- Item 4 Transsumptum, sub sigillo Stephani ducis, auree bulle⁷⁵.
- Item 5 Confirmacio Domini Caroli regis super libertatibus ecclesie, sine sigillo.
- Item 6 Priuilegium Lodouici regis super omnibus possessionibus ecclesie Zagrabiensis super quibus iura non habuissent, [ut]⁷⁶ per triginta duorum annorum prescripcionem pacifice possideantur.
- Item 7 Transsumptum auree bulle Stephani regis et septem denariis sub sigillo capituli Chasmensis.
- Item 8 Confirmacio Lodouici regis super decimis, mardurinis ac tributis ceterisque libertatibus ecclesie.
- Item 9 Processus Stephani prepositi Quinqueecclesiensis electique Colocensis super libertate ecclesie Zagrabiensis.
- Item 10 Confirmacio libertatum ecclesie Zagrabiensis Gregorii Pape.
- Item 11 Litere Bele regis super libertatibus ecclesie et septem denariis.
- Item 12 Litere libertatum Sigismundi imperatoris de non soluendis mardurinis.
- Item 13 Transsumptum priuilegii Andree regis auree bulle super libertatibus et redditibus ecclesie.
- Item 14 Litere super salinarias capitulo ecclesie Zagrabiensis debendas.
- Item 15 Quedam commissio Lodouici regis et regine coram Baronibus pro decimis episcopi Zagrabiensis Mikch bano facta.
- Item 16 Priuilegium (!) Mathie super decimis ecclesie.
- Item 17 Confirmacio omnium iurium et priuilegiorum ecclesie Zagrabiensis per Concilium Basiliense.

⁷³ Jakob, arhidakon gorički, bio je kanonik god. 1440—1464.

⁷⁴ Treba usporediti ovu ispravu s ispravom pod br. 7.

⁷⁵ Ovo je transumpt Zlatne bule kralja Andrije iz god. 1269.

⁷⁶ Ut — dodano po smislu.

DE DECIMIS CIRCA ZAGRABIAM D

- Item 18 Litere Eberhardi episcopi super remissione decimarum integra de Davidovcz et medietatum de Vico Latinorum cum terris Bokanouo Polye et Ztruga vocatis.
- Item 19 Litere Sigismundi regis super decimis Daidovcz et Vici Latinorum aliisque intrascriptis (*drugom rukom dodano dalje*) ac Bokanopolye appellate.
- Item 20 Relacio capituli ecclesie Chasmensis Alberto regi super diuersis dampnis per Vilhelmum capitaneum de Medwed et alios factis capitulo Zagrabiensi.
- Item 21 Litere Innocencii pape quod non tenetur ecclesia soluere vel episcopus nisi que sunt in vtilitatem ecclesie.
- Item 22 Publicum instrumentum in Concilio Constanciensi emanatum super non solucione quarte decimalis per vniuersam dioecesim Zagrabiensem plebanis ecclesiarum.
- Item 23 Litere Concilii Basiliensis super execucione testamenti condam Iohannis episcopi, quominus ab aliquo impediatur, archiepiscopo Strigoniensi facte.
- Item 24 Conseruatoria perpetua Iohannis XXII.
- Item 25 Alia conseruatoria perpetua in Concilio Basiliensi obtenta et procurata.
- Item 26 Facultas eligendi prelatos et Abbates in concillio Basiliensi procurata.
- Item 27 Facultas synodum faciendi vacante sede in ecclesia Zagrabiensi, per Concilium Basiliense concessa.
- Item 28 Litere Ladislai regis super omnibus decimis ecclesie Zagrabiensis, precipientis vt easdem per compulsionem Bani soluant.
- Item 29 Transsumptum Sigismundi imperatoris sub sigillo capituli Chasmensis super eo vt ulle nouitates a nobilibus tempore dicacionis decimarum exerçantur. In literis insuper sunt litere incluse.
- Item 30 Commissio Mathkonis bani pro decimis in Wgra et Chycherye (!)⁷⁷ capitulo Zagrabiensi persolui debentibus, in papiro.

D

- Item 31 Litere Sigismundi imperatoris super decimis de Davidovcz et Vici Latinorum aliisque intrascriptis capitulo Zagrabiensi prouenientibus (*drugom rukom dodano dalje*) ac Bokanopolye.
- Item 32 Litere Pauli, episcopi Zagrabiensis⁷⁸, super fortificatione capituli cum palanciis.
- Item 33 Confirmacio libertatum omnium ecclesie Zagrabiensis Lodouici regis et restitucio iurium omnium, tributorum et possessionum que ecclesia Zagrabiensis possidere consueuit.
- Item 34 Confirmacio Lodouici regis super limitatione decimarum per Mikch banum facta sigillo aliquo in dorso impresso prout apparet.

⁷⁷ Čučerje pod Zagrebačkom gorom.⁷⁸ Pavao Horvat, zagrebački biskup god. 1379—1386.

Item 35 Copia literarum Alberti regis super libertate non souendi terragium antiquis nobilibus solum.

In margine drugom rukom:

aurifodina

Item 36 Priuilegium Sigismundi imperatoris super aurifodina fienda capitulo Zagrabiensi concessa.

Item 37 Litere Andree regis super salibus aquaticis capitulo Zagrabiensi debendis in Zegehdino, sine sigillo corda tamen in eisdem pendente.

Item 38 Litere Ioakimi, Magistri tauernicorum, super exemptione solucionis septem denariorum.

Item 39 Comissio Sigismundi imperatoris, ex deliberacione Baronum, comitatibus Crisiensi et Zagrabiensi, vt soluerent decimas capitulo Zagrabiensi.

Item 40 Par bule Stephani regis ac Andree super libertatibus ecclesie Zagrabiensis, in papiro antiquo, sine sigillo.

Item 41 Par decreti regnicolaris in papiro, sine sigillo.

Item 42 Comissio Sigismundi imperatoris Hermano Comiti et bano^{78a} super solucione decimarum capituli Zagrabiensis per nobiles Regni Sclauonie solui debencium.

Item 43 Certe commissiones Concilii Constanciensis pro decimis sub Ozel ex crescentibus, capitulo Zagrabiensi debentibus et sunt tres in numero simul coligate (*drugom rukom dodano*: Sunt alie litere super decimis de Ozel in ladula).

Item 44 Relacio Ladislai episcopi Quinqueecclesiensis super commissione Domini Iohannis pape racione occupationis possessionum ecclesie Zagrabiensis.

Item 45 Par decreti Mathie regis in papiro sine sigillo.

Item 46 Tres litere in papiro confecte super sigillaribus et muneribus capitulo prouenientibus, vti vna Abel, alia Mathkonis bani, tercia Benedicti episcopi simul inuolute.

Drugom rukom dodano:

∅ Capitulum potest eligere Abbatem in Area capitulari.

Fol. 9

SUPER BALNEO D

Item 47 Quatuor priuilegia super balneo, omnia sub sigillo capituli Zagrabiensis confecta, simul colligata.

Item 48 Par conseruatorie Iohannis pape sub sigillo capituli Quinqueecclesiensis.

Item 49 Decretum magnum Sigismundi imperatoris sigillo Maiestatis appenso.

Item 50 Transsumptum priuilegiorum Andree et Bele regum super libertatibus et redditibus ecclesie Zagrabiensis corruptum inferius, sine sigillo corda tamen pendente.

^{78a} Herman grof Celjski bio je ban god. 1432—1435.

- Item 51 Transsumptum auree bulle sub sigillo duplici Ladislai regis anti-quissimarum et diuersarum libertatum ecclesie Zagradiensis.
- Item 61 ϕ Litere adiudicatorie Mathkonis bani super orto (!) sancti Emerici prope fontem Mandusevcz⁷⁹.

Trećom rukom:

- 52 (*umetnuto sa strane desno uz slijedeći naslov*) Litere Chasmensis capituli de locacione decimarum (najprije je pisalo: Ozel, ovo je pre-križeno i preko toga napisano) celariorum Pernych⁸⁰.

LIMITACIO DECIMARUM

- Item 52 Tres litere super limitacione decimarum in generali (?), quarum due sunt Nicolai, Sclauonie bani, tertia est Mikch bani, simul ligate sigillis pendentibus, in panno flauo insutis.
- Item 53 Due litere super processibus et iuramentali deposicione decimarum de Davidovcz, Vicilatinorum et terris Bakonyapolya et Ztruga, sigillis pendentibus, simul colligatis.
- Item 54 Litere concessionarie (?) regis Mathie super municione facienda capituli Zagradiensis.
- Item 56⁸¹ Litere priuilegiales Lodouici regis supper vniuersis metis terrarum capituli Zagradiensis, tribus sigillis pendentibus albo pano (!) insutis.
- Item 57 Litere commissionales et preceptorie regis Mathie super libertatibus curiarum capituli Zagradiensis vt nemo exercituans in eis descendat, in pargameno.
- Item 58 Alie litere similes, in papiro.
- Item 59 Litere concessionarie (?) regis Mathie pro fiendo foro ad Omnes Sanctos⁸², in papiro.
- Item 60 Litere concessionales Mathie regis super arbitrariam disposicionem fiendam inter Petrum abbatem et capitulum Zagradiense.
- Item 61 Litere concessionarie Mathie regis de non soluendis fumulibus inter regnicolas.

Drugom rukom umetnuto:

- Ibidem litere Magnificorum Dominorum banorum Blasii Magyer et Mathie Gereb.
- Item 62 Litere preceptorie regis Mathie super deposicione domorum et curiarum Abbacie tempore municionis Capituli facte.

Dalja tri broja dodana drugom rukom:

- Item 63 Litere Vladislai regis in papiro de non soluendis fumulibus inter regnicolas.
- 64 Litere Iohannis ducis Coruini proteccionales.
- 65 Litere Vladislai regis ne quis in domibus (?) capituli descendat⁸³.

⁷⁹ Manduševec, izvor na kasnijoj Harmici.

⁸⁰ Mjesto je dosta nečitljivo.

⁸¹ Broj 55 (Item 55) zabunom pisara ispušten.

⁸² Sesevete kod Zagreba.

⁸³ Na ovom mjestu su slova vrlo izbljedila i izlizana pri okretanju lista.

Fol. 9 v.

E IURA POSSESSIONUM CIRCA ZAGRABIAM

- Item 1 Priuilegium Bele regis super Reznik.
- Item 2 Priuilegium Lodouici regis super possessione Petrovcz prebendariorum.
- Item 3 Litere Stephani episcopi Zagrabiensis super⁸⁴ curia banali.
- Item 4 Litere capituli Zagrabiensis super eadem Petrovcz.
- Item 5 Alie litere eiusdem capituli super eadem Petrovcz.
- Item 6 Litere Mikch bani super eadem Petrovcz.
- Item 7 Litere Stephani episcopi Zagrabiensis super quodam predio Zavicza vocato et diuersis metis capituli Zagrabiensis.
- Item 8 Priuilegium Lodouici regis super terra prebendali prope Zavum donato per Buzam cantorem^{84a}.
- Item 9 Priuilegium Nicolai bani super possessione Vrasilaz.
- Item 10 Priuilegium Sigismundi imperatoris super metis capituli Zagrabiensis.
- Item 11 Priuilegium Andree regis super possessione Dolne (?) cum maximo sigillo, circa Omnes Sanctos.
- Item 12 Litere Petri prepositi Chasmensis super villa Godegoychi⁸⁵.
- Item 13 Priuilegium Stephani regis super terra Kranosynopolye⁸⁶.
- Item 14 Priuilegium Andree ducis super possessionibus capituli Iarvn et aliis.
- Item 15 Priuilegium Andree regis super certis terris, metis et prediis inter que predia est predium nostrum Othok.
- Item 16 Priuilegium Lodouici regis terrarum capituli Zagrabiensis ecclesie vniuersis (!), cum tribus sigillis independentibus.
- Item 17 Priuilegium siue donacio Roberti episcopi Vesprimiensis super Ialsovcz.
- Item 18 Alia litera ibidem super Maius Ia[ll]sovcz⁸⁷ Iohannis lectoris et canonici Zagrabiensis.
- Item 19 Litere Stephani bani super possessione Zepnicza vocate Nicolai, filii Hvdizlai⁸⁸.
- Item 20 Alia litera eidem aligata super eadem possessione Zepnicza.
- Item 21 Litere Iohannis episcopi Zagrabiensis antiquissime super renunciacione Insule inter Zavam et Zauiczam, sine sigillo.
- Item 22 Transsumptum magni priuilegii in quo fere omnes possessiones ecclesie continentur, sine sigillo, corda tamen sericea remanente.
- Item 23. Confirmacio Domini Alexandri pape quarti super duobus molendinis Abbacie donatis.

Fol. 10

- Item 24 Transsumptum condam Domini Bele regis super possessione Ialsevcz et eius pertinenciis.
- Item 25 Litere Ladislai regis super fundo ante ecclesiam beati Regis⁸⁹ alias Banovduor dicta, in sigillo pendenti, cui colligata est alia litera Iohannis, comitis Zagrabiensis, sigillo fracto in dorso appresso.
- Item 25⁹⁰ Renunciatio Insule inter Zavam et Zaviczam Iohannis condam episcopi Zagrabiensis antiquissimi (!) sigillo in pendenti.

⁸⁴ Iza super prekrizeno: eadem Petrovcz.

^{84a} Buza kantor spominje se god. 1261—1269. Ivančan, Podaci ... str. 24.

⁸⁵ Danas Degidovec

⁸⁶ Ovo je Granešina.

⁸⁷ Pisar je očito zabunom ispustilo slovo l.

⁸⁸ Zepnica je Sopnica kod Seseva.

⁸⁹ Ecclesia beati Regis je katedrala. Rex je sv. Stjepan kralj.

⁹⁰ Ovdje je pisar zabunom ponovio broj 25.

- Item 26 Litere capituli Zagrabiensis super terra Dankovcz.
 Item 27 Litere capituli Zagrabiensis super terra Dobrodol cui eciam alligata est alia litera eiusdem capituli super Markovopolye quod pertinet ad Dobrodol.
 28⁹¹ Litere cuiusdam Bodi, viceiudicis Zagrabiensis, super possessione Ponikva in terminis Zvmzedvara de Vrabech.
 Item 29 Tres litere sub sigillis impendentibus quarum vna Stephani, bani Sclauonie, altera Urbani, comitis Zagrabiensis, in dorso sigillo applicata, tertia Mark, Maioris Ville iudicis, simul colligate, super Ende-sevcz.
 Item 30 Litere capituli Zagrabiensis super quadam particula terre Koztanyevcz vocate.
 Item 31 Litere Stephani episcopi Zagrabiensis super terram Krogh appellata.
 Item 32 Priuilegium Andree regis super possessione Chyhlyncz⁹², sine sigillo, alia litera metalis capituli Zagrabiensis super eadem villa cum sigillo.
 Item 33 Tria priuilegia super possessione Ternava vocata circa ecclesiam Oporovcz⁹³, quorum primum Caroli regis, secundum Ladislai regis, tertium similiter Ladislai regis, simul colligata.
 Item 34 Litere Petri Zvdor bani⁹⁴, sine sigillo, super facto Zlanovcz⁹⁵.
 Item 35 Due litere simul colligate super villa Zlannovcz et aliis intrascriptis, quarum vna est Domine Margarethe ducisse, alia Stephani prepositi, electi Colocensis. (*Dodano drugom rukom*) Ibidem litere ecaptiuacionis, statucionis et euocacionis super eadem.
 Item 36 Certe litere causales simul colligate super eadem Zlannovcz.
 Item 37 Priuilegium Nicolai, filii Petri de Lyvdbregh, super Vrasilaz⁹⁶.
 Item 38 Due litere simul colligate reambulacionis metarum Gay, Ztruga et Bokanopolya quarum vtraque capituli Quinqueecclesiensis.
 Item 39 Litere preceptorie Mathie regis facte banis, vt capitulum in libertatibus in aurea bulla contentis conseruent.

Drugom rukom:

- IO Litere sew copie sentencie Mathie prepositi contra episcopum racione Bokanowopolye.

Fol. 10 v.

F I U R A P O S S E S S I O N U M V L T R A Z A V A M E X I S T E N C I U M

- Item 1 Priuilegium Andree regis super possessione Prevlaka.
 Item 2 Priuilegium Sigismundi imperatoris super eadem Prevlaka.
 Item 3 Litere Lodouici regis super eadem Prevlaka, sub sigillo in dorso impresso.
 Item 4 Due litere simul colligate super eadem Prevlaka, quarum vna est Stephani prepositi Quinqueecclesiensis electique Colocensis. Altera capituli beati Petri de Posega.
 Item 5 Due litere metales de eadem Prevlaka simul colligate, quarum vna est Nicolai bani, altera Petri Zvdor, similiter Sclauonie bani.

⁹¹ Pisar je ispustio običajni *Item* prije broja isprave.

⁹² Čulinec kod Sesveta.

⁹³ Oporovec je staro ime za Granešnu.

⁹⁴ Petar Zudar ili Zudor bio je ban god. 1368—1380.

⁹⁵ Slanovec kod Sesveta.

⁹⁶ Danas Laz između Kašine i Marije Bistrice.

Item 6 Litere super possessione Prevlaka predicta Petrii

- Item 21 Litere capituli Chasmensis in quo continetur reambulacio et erectio metarum possessionis Volavlya.
- Item 20 Priuilegium magnum Sigismundi imperatoris in quo continentur (*prekriženo* reambulacio) mete de Volavlya.
- Item 22 Litere capituli beati Petri de (*prekriženo* Pase) Posega super quadam particula terre circa Volavlyam per capitulum empta.
- Item 23 Litere Lodouici regis super reambulacione metarum in Volavlya sub sigillo in dorso impresso.

Drugom rukom:

- Item 000 Noua statutoria super Coznychza capituli Chasmensis. Litere noue super molendino in fluuio Koznychza per Petrum Czwytharich et Marcum Iwan ... erectum.

Fol. 11 v.

F

- Item 24 Commissio Sigismundi imperatoris super possessione Volavlya, in papiro.
- Item 25 Litera Lodouici regis super reambulacione metarum possessionis Prevlaka.
- Item 26 Priuilegium ecclesie Quinqueecclesiensis super reambulacione metarum possessionis Prevlaka.
- Item 27 Aliud priuilegium eiusdem capituli super metis eiusdem possessionis Prevlaka.
- Item 28 Alia raambulacio metarum capituli Albensis super eadem possessione Prevlaka.
- Item 29 Priuilegium capituli Zagrabiensis super metis Obrezyna.
- Item 30 Priuilegium Stephkonis super quadam particula terre vltra Zauam.

G¹⁰⁴ IURA SUPER BLAGUSA ET CASSINA

- Item 1 Litere super donacione terre Wlk, alio nomine Kassina vocate, Ladislai regis, sigillo pendente.
- Item 3 Priuilegium Bele, ducis Sclauonie, super Cassina et Nouo predio.
- Item 2 Priuilegium Caroli regis super quadam terra prope Cassinam.
- Item 4 Priuilegium Caroli regis super possessione Cassina cum duabus aliis eisdem alligatis, quarum vna est Caroli regis, duobus sigillis independentibus, alia est Nicolai, Sclauonie bani, super vinea de Cassina. (*Dodano drugom rukom.*) Litera .B. Ibidem litere bani terne metales super omnibus possessionibus.
- Item 5 Priuilegium Domini Andree regis super possessione Cassina.
- Item 6 Due litere simul colligate super eadem possessione Cassina, quarum vna est Caroli regis, alia .Ph. episcopi Zagrabiensis¹⁰⁵.
- Item 7 Litere Catharini iudicis super quadam parte terre in Cassina.
- Item 8 Priuilegium Stephani regis super terra Blagusa et Cassina, cui sunt alligate due litere super eadem possessione, vna Nicolai, archiepiscopi Strigoniensis, alia instrumentum sub manu publica super idem(!).
- Item 9 Priuilegium Andree regis super eadem terra Cassina, sub magno sigillo.

¹⁰⁴ Ova je oznaka G pogrešno stavljena, jer na fol. 12 i dalje dolazi F, a G je i ondje prekrižen.

¹⁰⁵ Philippus bio je zagrebački biskup god. 1247—1262.

Fol. 12

F (prekriženo G)

- Item 10 Litere capituli Zagrabiensis super possessione Cassina et Blagusa Inferiori.
- Item 11 Transsumptum priuilegii Bele regis sub sigillo capituli beati Petri de Posega super possessione Cassina et aliis possessionibus intranscriptis.
- Item 12 Litere Magistri Stephani, filii Pauli bani, super Cassina.
- Item 10-I Copia sentencie Mathie, prepositi Chasmensis, contra episcopum racione Bokanapolya, sine sigillo, in multis locis emendata.

IELEYNBROD IURA IBIDEM LOCATA

- Item 1 Litere priuilegiales super portu Ieleynbrod in portu Zave Lodouici regis, cui colligate sunt alie litere Petri Zvdor, regni Sclauonie bani.
- Item 14 Priuilegium confirmacionis Sigismundi imperatoris super portu de Ielenovcz.
- Item 15 Litere priuilegiales Eberhardi, episcopi Zagrabiensis, super eodem portu Ielenovcz.
- Item 16 Litere Nicolai de Gara, regni Sclauonie bani¹⁰⁶, in papiro, super eadem portu Ielenovcz confecte.

OBOROUO

- Item 17 Litere fassionales capituli Budensis super Oborouo per Iohannem Chvpor capitulo Zagrabiensi donata.

Drugom rukom:

- Item 18 Statutoria super castro Kemlek capituli Chasmensis cum pendenti sigillo. Ibidem litere Sigismundi imperatoris scribentis ex Roma capitulo, vt permitterent occupari castrum Kemlek Mathkoni banó, iubenti eciam, vt capitulum mitteret Romam pro illo pecunie summam pro qua idem castrum impignoratum fuit episcopo Iohanni.

Fol. 12 v.

F (prekriženo G)

Drugom rukom:

ooo

- 27 Iura super Koznicza et Ottok quod Nicolaus Iwanowych cessit capitulo.

IURA METARUM CUM HEREMITIS ET ALIORUM
PROCESSUUM CONTRA EOSDEM, IBIDEM CUM
BLAGUSA REPOSITA SUNT

- Item 18 Priuilegium super liberate concessa fratribus heremitis et quod capitulum Zagrabiense sint eorum patroni et fundatores claustru Beate Virginis.
- Item 19 Priuilegium metarum inter fratres heremitarum¹⁰⁷ et capitulum Zagrabiense, duobus sigillis in serico viridi pendentibus.

¹⁰⁶ Nikola Gorjanski, ban god. 1394—1397.

¹⁰⁷ Pavlini samostana u Remetama, prema kojemu Kaptol nastupa kao osnivač i zaštitnik.

- Item 20 Litere compositionales cum fratribus heremitis de promontorio Zagrabiensi.
- Item 21 Priuilegium metarum inter capitulum Zagrabiense et heremitas, duobus sigillis pendentibus, vna in viridi corda, altera rubea mixta cum nigro.
- Item 22 Compulsorie in causa contra fratres heremitas racione metarum.
- Item 23 Citacio contra fratres heremitas racione metarum.
- Item 24 Plurime litere causales simul colligate contra eosdem heremitas facte et procurte.

Drugom rukom:

- Item 25 Transsumptum priuilegiorum Dominorum regum... Lvdouici, Karoli et Sigismundi necnom Mikecz bani¹⁰⁸ super modo soluendi decimas in diecesi Zagrabiensi, sub sigillo capituli Chasmensis.

Fol. 13

G

IURA KRALYEVCZ cum pertinenciis eiusdem

- Item 1 Donacio Rodolfi super possessione Kralyevcz capitulo ecclesie Zagrabiensis.
- Item 2 Litere capitulum(!) Chasmense(!) super commissione Mathie regis in quibus cauetur quod paria literarum statutoriarum et aliarum, factum possessionum suarum Kobyljak, Zvyblye, Narth et Kralyevcz vocatarum ac tributi, quererent et transumerent et capitulo Zagrabiensi assignarent.
- Item 3 Introductoria et statutoria super Cerye et Kralyevcz etc. in facto donacionis Rodolfi.
- Item 4 Donacio Alberti regis super possessione Kralyevcz, Cerye et aliis pertinenciis ad easdem necnon tributi in eisdem habiti.
- Item 5 Sentencia diffinitiuua contra ciues Grecenses Lodouici regis super calumnia et facto Kralyevcz et aliarum pertinenciarum.
- Item 6 Consensus Sigismundi imperatoris super donacione Rodolfi Kralyevcz et aliarum pertinenciarum capitulo Zagrabiensi facta.
- Item 7 Finalis adiudicatorie possessionis Kralyevcz cum pertinenciis (*drugom rukom umetnuto* et transsumpte) Urbani, electi et confirmati Agriensis, per regem Mathiam deputati iudicis.
- Item 8 Expeditorie super birsagiis vniuersis occasione Kralyevcz factis, in papiro, eiusdem iudicis.
- Item 9 Litere transsumpti capituli Chasmensis adiudicatorie Mathkonis bani super quodam ponte in fluuio Zelna vocato aboliendo et aliis.
- Item 10 Reambulatorie super vniuersis pertinenciis circa Kralyevcz et silue Gay vocati(!), capituli Chasmensis.
- Item 11 Litere Lodouici regis gracie super reuocacione sentencie de calumnia quam capitulum contra ciues incurrerat.
- Item 12 Due litere capituli Chasmensis compositionales cum Hennyng pro metis circa Kralyevcz simul ligate.

Drugom rukom:

- Item 12 Litere Mathie regis, in papiro, contra Andream Dansffy(!) banum¹⁰⁹ in quibus Sua Maiestas adiudicauit siluam Gay capitulo Zagrabiensi prope Kralyevcz.

¹⁰⁸ Vidi bilj. II, 38 — Mikch, ovdje Mikecz banus.

¹⁰⁹ Andrija Bánffy, ban 1476—1477.

Fol. 13 v.

- Item 13 Priuilegium Magistri tauernicorum super relaxacione calumnie quam capitulum incurerat contra ciues, alia vero eidem colligata continet omnes literas contra sentenciam Laurentii, Magistri tauernicorum, quibus cassata est dicta sententia contra ciues.
- Item 14 Litere introductorie et statutorie ac euocatorie in facto possessionum Kralyevcz, in papiro.
- Item 15 Quedam litere causales in papiro ad factum Kralyevcz pertinentes simul colligate.
- Item 16 Transsumptum literarum Sigismundi imperatoris super consensu donationis Rodolphi in possessiones Kralyevcz, Czerye etc., sub sigillo capituli Chasmensis.

Dalje br. 17-19 drugom rukom:

- Item 17 Adiudicatorie Mathkonis bani super ponte circa villam Kerpanowcz habito ad tributum Czerye pertinentem.
- Item 18 Protestatorie capituli Zagrabiensis contra Gaspar Spanchy de Gordowa, vicebanum, qui ex commissione Magnifici Domini Ladislai de Egerwara¹¹⁰ iussit impelli vniuersos porcos omnium colonorum de Bosyako ad siluas glandiferas capituli communes cum Iohanne Hennynghio prope Horogwycza habitas.
- Item 19 Due litere... capituli Chasmensis compositionales super possessionibus Kralevez .....¹¹¹

Dalje br. 20-22 trećom rukom:

- Item 20 Quedam litere Sigismundi imperatoris super castro Kyuar, in papiro. Alia litera portata per kathedralem archidiaconum a relicta Chupor de Monozlo fassionalis Rodolfo super medietate Kaproncze et castri Keukaproncza, capituli Chasmensis¹¹². Item litera Rodolphi fassionalis aprobans Kapronczam, capituli Chasmensis. 4-ta commissionalis episcopi Tinniniensis vt inter partes fiat iusticia.
- 21 Litere Iohannis Hennyngh pro vsu silue prope Horogwyczam populis nostris de Kobylak, Kralevez, Narth etc. facte.
- 22 Litere sentencionales et diffinitiuę super Kralewcz et Kobilak, sub sigillo capituli Chasmensis.

Fol. 14

G

IURA LIBERTATUM FACIENDI TESTAMENTA ET EDIFICIIS DOMORUM LEGANDIS

- Item 1 Litere Stephani episcopi secundi super possessione Wgra et quid pro ea concessit capitulo et quod in bona canonicorum episcopi se non intromittant defunctorum et si quis intestatus decesserit capitulum habet disponere, non episcopus.
- Item 2 Litere Eberhardi episcopi super licentia faciendi canonicis testamenta et quot diebus familia defuncti possit in curia permanere.

¹¹⁰ Ladislav de Egervara, ban 1489—1493.

¹¹¹ Tekst je gotovo nečitljiv, tinta je posve izbljedjela.

¹¹² Radi se o Koprivnici i Kamengradu kod Koprivnice.

- Item 3¹¹³ Litere priuilegiales Pauli episcopi Zagrabiensis super medietate edificiorum per canonicos constructorum et legacione omnium bonorum mobilium et immobilium cui maluerit in vita vel in morte et quot diebus manere homines defunctorum in curiis ipsorum (*dalje drugom rukom*) et de prouentibus ex successu(?) administrandis.
- Item 4 Tres litere priuilegiales super libertate faciendi testamenta canonicis et pluribus aliis in literis expressatis, quarum vna est Eberhardi episcopi, altera Iohannis episcopi, tertia Domini Osualdi episcopi, sigillis in serico pendentibus, simul colligate.
- Item 5 Litere Benedicti episcopi super libertate faciendi testamenta canonicis ecclesie Zagrabiensis.
- Item 6 Litere Domini Osualdi episcopi super libertate faciendi testamenta canonicis et creacione procuratoris huiusmodi testamenta posse colligere et pluribus aliis in literis¹¹⁴ expressatis.
- Item 7 Testamentum factum capitulo Zagrabiensi super possessionibus Dvlepszka, Zlatinnik, Wchkanheg et aliis in literis expressatis.

Trećom rukom:

Litere regis Wladislai super facto decedencium ab intestato.

Fol. 14 v. — prazno.

Fol. 15

H IURA DECIMARUM INTER MURAM ET DRAVAM

- Item 1 Priuilegium Sigismundi imperatoris super decimis inter Muram et Dravam, sub priori sigillo impendente.
- Item 2 Litere eiusdem regis super predictas decimas, sigillo ab intra impresso.
- Item 3 Statutorie capituli Quinqueecclesiensis decimarum inter Muram et Drauam.
- Item 4 Alia statutoria eiusdem capituli de mandato regis Mathie facta pro eisdem decimis.
- Item 5 Priuilegium condam Domini Nicolai episcopi Zagrabiensis super restitutione decimarum de Bexin et inter Muram et Drauam.
- Item 6 Confirmacio Domini Mathie regis super decimis inter Muram et Drauam.
- Item 7 Confirmacio Ladislai regis super decimis inter Muram et Dravam.
- Item 8 Dispositio pro decimis predictis per condescendenciam ad capitulum Zagrabiense post descensum...¹¹⁵
- Item 9 Tres sentencie conformes simul colligate pro decimis dictis late in Concilio Basiliensi.
- Item 10 Confirmacio restitutionis decimarum prefatarum, sub nouo sigillo.
- Item 11 Processus contra Comites Cilie racione expensarum pro decimis inter Muram et Dravam factarum.
- Item 12 Sentencia contra eosdem Comites racione decimarum inter Muram et Dravam in Concilio per capitulum Zagrabiense obtenta.

¹¹³ Uz ovaj broj lijevo *in margine* blijedom tintom: *Iste sunt Lodouici regis patruelles(?)!*.

¹¹⁴ U testu ponovljeno: *in literis*.

¹¹⁵ Sve ovo pod br. *Item 8* je precrtano.

- Item 13 Litere ... decimarum inter Muram et Drauam Friderici, Comitis Cilie¹¹⁶.
 Item 14 Sentencie late per capitulum Zagrabiense contra Comites Cilie ratione decimarum predictarum in Concilio Basiliensi executoriales tercię.
 Item 15 Approbacio omnium que in Concilio acta sunt et fuerunt ratione decimarum predictarum Nicolai ppae V^{116a}.

Fol. 15 v.

H

- Item 16 Litere Ladislai regis super causa decimarum inter Muram et Dravam, in papiro.
 Item 17 Litere admissionales Mathie regis in quibus dat facultatem litigandi pro decimis predictis tam in curia Romana quam in Regno cum filio Iohannis Hennskh¹¹⁷, in pargameno.
 Item 18 Litere certe Mathie regis super causa decimarum predictarum simul colligate, in papiro.
 Item 19 Litere admissionales Sigismundi imperatoris vt capitulum Zagrabiense possit prosequi causam decimarum prefatarum cum Comitibus Cilie, in papiro.
 Item 20 Transsumptum sub manu publica sentenciarum contra Comites Cilie pro parte capituli Zagrabiensis in Concilio Basiliensi ratione predictarum decimarum latarum cum processu.
 Item 21 Confirmacio sentenciarum pro parte capituli Zagrabiensis in Concilio Basiliensi obtentarum contra Comites Cilie ratione decimarum prefatarum.
 Item 22 Certe litere causales factum decimarum prefatarum tangentes, in vnum colligate.
 Item 23 Litere comissionales Concilii Basiliensis continuandi causam decimarum inter Muram et Dravam indecisam remanentem inter capitulum Zagrabiense et Comites Cilie.

Fol. 16

IURA SUPER DECIMIS DE BEXIN H¹¹⁸

- Item 1 Litere Gregorii pape super decimis de Bexin.
 Item 2 Priuilegium Bele regis confirmacionis decimarum de Bexin generacionis Hohholdii, sine sigillo corda tamen pendente, cui alligate sunt litere Alexandri vicebani et comitis Zagrabiensis super eisdem decimis, sigillo pendente.
 Item 3 Confirmacio Domini Lodouici regis super decimis de Bexin, sub duobus sigillis pendentibus.
 Item 4 Priuilegium Stephani episcopi Zagrabiensis et Petri Zvdor, regni Sclauonie bani, super decimis de Bexin.
 Item 5 Priuilegium concordie prefatorum Stephani episcopi et Petri Zvdor bani super eisdem decimis.
 Item 6 Litere compositionales prefatorum Stephani episcopi et Petri bani super eisdem decimis de Bexin.

¹¹⁶ Precrtan broj i sav tekst.

^{116a} Nikola V, papa 1447—1455.

¹¹⁷ Treba biti očit: *Hennyngh*.

¹¹⁸ Ovdje je zabunom prekríženo slovo I te upisano H. Naprijed su »Iura... de Bexin« upisana pod I, in anteriori parte.

Fol. 16 v.

I IURA DECIMARUM DE ZAGORIA in eadem ladula cum decimis Bexin

- Item 1 Litere compositionales Comitis Georgii Zagorie et aliorum nobilium de eadem Zagoria cum capitulo Zagrabiensi super decimis in Zagoria excrescentibus.
- Item 2 Litere Caroli regis super decimis Crapina, Okich et Podgorya necnon fundo omnium ecclesiarum Sancti Regis¹¹⁹ in quo bani Sclauonie descensus habere consueuerant.
- Item 3 Commissio Domini Iohannis episcopi super decimis de Krapina et plebani de eadem.
- Item 4 Concordia inter capitulum et plebanum de Krapina racione decimarum de eadem Krapina.
- Item 5 Compositio cum Craygar racione decimarum sub Koztel existencium ad decimas Zagorie pertinencium.
- Item 6 Adiudicatoria Iohannis episcopi pro decimis de Krapina.
- Item 7 Adiudicatoria Domini Petri episcopi Korbauiensis super decimis de Krapina.
- Item 8 Commissio Domini Iohannis episcopi Zagrabiensis Osualdo lectori super decimis de Krapina, sine sigillo.

CONTRA PLEBANOS DE ZAGORIA ibidem

- Item 9 Commissio citacionis contra plebanos de Zagoria.
- Item 10 Execucio citacionis contra plebanos de Zagoria.
- Item 11 Citacio et inhibicio per edictum contra plebanos de Zagoria.
- Item 12 Sentencia execucionis contra plebanos de Zagoria.
- Item 13 Inuocacio brahii secularis contra plebanos de Zagoria.
- Item 14 Certe litere causales pro parte capituli Zagrabiensis, simul colligate, contra plebanos de Zagoria confecte.

Drugom rukom:

- Item 15 Inhibitorie et citatorie contra plebanos de Zagoria.

DECIME DE BIZTRICZA ibidem

- Item 15 Litere compositionales capituli Zagrabiensis cum Gregorio Bradacz de Biztricza super decimis de eadem¹²⁰.

Fol. 17

K

IURA DECIMARUM DE GLAUNICZA ET CAMPO ibidem

- Item 1 Priuilegium Rolandi bani¹²¹ super decimis Selyn¹²² quomodo populi de eadem tenentur dare decimas in semper.
- Item 2 Confirmacio literarum condam Reuerendorum Patrum Eberhardi et Iohannis, episcoporum ecclesie Zagrabiensis, super decimis de Campo¹²³ Ladislai regis Hungarie, sub sigillo pendente.

¹¹⁹ Ovdje bi »fundo omnium ecclesiarum Sancti Regis« moglo označivati zagrebačku biskupiju.

¹²⁰ In margine lijevo zabilježeno: *vacat*.

¹²¹ Rolandus de Ratold, ban 1261—1267.

¹²² Ovo je Zelin u Turopolju.

¹²³ Radi se o desetini u Turopolju. — Eberhard je biskup god. 1397—1406. i 1410—1419., Ivan Alben je biskup 1421—1433.

- Item 3 Confirmacio literarum Reuerendorum Patrum Eberhardi, Iohannis necnon Vlrici, Comitis Cilie, super decimis de Campo, Ladislai regis, sub sigillo pendente.
- Item 4 Commissio Sigismundi imperatoris ad Hermanum, Cilie Comitem, contra Ladislaum Thoth de Zvmzedvara quod solueret decimas a iobagionibus suis capitulo Zagrabiensi prouenientes, sub sigillo in dorso impresso, in papiro.
- Item 5 Litere Friderici Comitis transsumptionales Iohannis et Eberhardi, episcoporum Zagrabiensium, racione decimarum ex parte nobilium castrensiu castri Medwed vocati, capitulo Zagrabiensi proueniencium, in papiro.
- Item 6 Litere Eberhardi episcopi et Iohannis, in papiro, super solutione decimarum vltra Zavam castrensiu nobilium capitulo Zagrabiensi proueniencium.
- Item 7 Litere Eberhardi episcopi super decimis iobagionum castrensiu Medved de Campo capitulo Zagrabiensi proueniencium, in papiro.
- Item 8 Preceptorie Ladislai regis vniuersis nobilibus castri Medved de consilio Prelatorum et Baronum pro decimarum(!) de Campo capitulo ecclesie Zagrabiensis proueniencium, in papiro.
- Item 9 Litere preceptorie Sigismundi imperatoris in papiro super decimis Zamobor et Zthennychnyak capitulo Zagrabiensi prouenientibus.
- Item 10 Litere Vlrici Comitis ratificatorie Iohannis et Eberhardi, condam episcoporum, literarum super decimis Campi ab vniuersis nobilibus castri Medved capitulo Zagrabiensi prouenientibus.

Fol. 17 v.

K

- Item 11 Instrumentum publicum pro capitulo Zagrabiensi contra Ladislaum et Iohannem Thoth de Zvmzedvar racione decimarum de tenutis ipsorum prouenientibus.
- Item 12 Vnus quaternus integer in quo continetur registrum (*prectano*) in cause decimarum Campi capitulo Zagrabiensi proueniencium contra nobiles de Campo castrensi coram Abbate Zagrabiensi confirmatarum (?) habite.

Drugom rukom:

- Item ibidem Transsumptum (*prekriženo*) priuilegiorum duorum) obligacionis super castro Zanobor et eius pertinentiis pro tribus millibus duatorum sigillo capituli ecclesie Chasmensis.

IURA SUPER DECIMAS IN GLAUNICZA
BIZTRICZA IN GLAWNICZA

- Item 13 Litere compositionales capituli Zagrabiensis cum¹²⁴ (*drugom rukom*) quodam Andrea condam (*nastavak prvom rukom*) de Biztricza super decimis de eadem capitulo Zagrabiensi prouenientibus sub cultello Glawnicza. (*Drugom rukom dodano*: Ibidem certe copiales minute simul colligate super eisdem decimis, sine sigillis.)

Drugom rukom (br. 14):

- Item 14 Litere adjudicatorie Magnificorum Dominorum Gaspar Bodo et Iohannis de Korothna super eisdem decimis cum relicta Bradach facta(!).

¹²⁴ Iza cum je prectano: *Gregorio Bradach* te ispravljeno drugom rukom — kao u tekstu.

COMPOSICIO CUM HENNYNGH RACIONE DECIMARUM
IN GLAUNICZA

Item 14 Due Litere compositionales super decimis de Glavnicza in possessionibus castri Zvmzedvara et vtraque Zthvbycza existentibus, quarum vna est Domine Dorothee de prefata Zvmzedvara relicte condam¹²⁵ Bartholomei de Frangepanibus etc. Comitis Iohannisque Hennynghe eiusdem filii certorumque nobilium de Superiori Zthvbycza. Alia est eiusdem Domine Dorothee disperse(?).

Dalje drugom rukom (br. 15 i 16):

Item 15 Copia literarum adiudicatoriarum in facto decimarum de Byzthricza contra relictam Bradacz de eadem per execucionem Gaspar Bodo et Iohannem de Korwthna firmatarum.

Item 16 Reambulacio metarum sub sigillo capituli Chasmensis emanata super metis decimalibus Marowcha¹²⁶.

Fol. 18

K

IURA SUPER DECIMIS DE PODGORYA

- Item 1 Priuilegium Stephani, episcopi Zagrabiensis, super collacione decimarum Podgorye capitulo Zagrabiensi collatarum¹²⁷.
- Item 2 Litere Nicolai, Comitis Wegle et Mod[r]jusse¹²⁸, super decimis Ozel et eius pertinenciarum capitulo Zagrabiensi prouenientibus.
- Item 3 Transsumptum literarum prefati Nicolai Comitis super limitatione decimarum de Ozel et Ribnik capitulo Zagrabiensi prouenientium.
- Item 4 Confirmacio Ladislai regis super limitatione decimarum prefatarum Nicolai Comitis.
- Item 5 Litere Bartholomei de Frangapanibus etc. Comitis super decimis Ozel et Ribnik Zagrabiensi prouenientibus.
- Item 6 Litere Vladislai, Hungarie et Polonie regis, super decimis de Podgorya commissionales Comiti Martino vt decimas quas occupauerat capitulo Zagrabiensi remittat et vltorius se in eisdem non ingerat, in papiro.
- Item 7 Priuilegium antiquissimum Calani episcopi Quinqueecclesiensis tocisque Dalmacie et Croacie Gubernatoris, regnante Bela tercio, super decimis Krapina, Okich et Podgorya, Dominico, tunc episcopo Zagrabiensi, prouenientibus.
- Item 8 Inquisitorie super decimis nobilium generacionis Pribichi, comitis Pauli Chvpor comitatum Zagrabiensis et Crisiensis, capitulo prouenientibus.

¹²⁵ Iza condam precrtano: Ioh. Zabuna pisara.

¹²⁶ Moravče pisalo se na razne načine: Marocha, Morowcha, Morawcha, Marowcha.

¹²⁷ Iz isprava u ovom odsjeku vidi se da Podgorje obuhvaća i područje Ozlja i Ribnika.

¹²⁸ Pisar je zabunom izostavio slovo r.

K

PROCESSUS CONTRA COMITEM MARTINUM PRO
DECIMIS DE GORICZA ibidem cum Podgorya repositi

- Item 8¹²⁹ Rescriptum contra Comitem Martinum cum certis literis causalibus simul colligatis racione decimarum de Goricza.
- Item 9 Sentencia contra Comitem Martinum propter easdem decimas lata.
- Item 10 Sentencia iniuste lata contra capitulum pro parte Comitis Martini predicti per Blasium, episcopum Othociensem(?) appellacione pendente et propter inhibitionem iudicis etc.
- Item 11 Sentencia diffinitiva contra Comitem Martinum per quam condemnatus est ad soluendum capitulo Zagrabiensi tria millia florenorum et perpetuum silencium impositum super impedimentis que intulit capitulo in decimis Goricza.
- Item 12 Executoriales sentencie et reuocacionales attemptatorum necnon condemnationales expensarum contra Comitem Martinum cum brahio seculari.
- Item 13 Processus contra Comitem Martinum cum inuocacione brachii secularis pro decimis de Goricza.
- Item 14 Litere concordie Dionisii, arceiepiscopi Strigoniensis, inter capitulum Zagrabiense et Comitem Martinum super impedimentis decimarum Goricza celebrate.

Drugom rukom:

- Item 1.5. Litere Mathie regis preceptorie Comiti Martino de Frangepanibus vt concordiam cum capitulo Zagrabiensi¹³⁰ per progenitores suos initam racione numeri seruatorum curie sue qui vulgariter knapi nuncupantur inuiolabiliter obseruet quantum ad decimas persoluendas.

Trećom rukom:

- Item 1.6. Litere obligatorie Iohannis Comitis de Frangepanibus et de Czethyn eidem per capitulum ad beneplacitum capituli.

IURA DECIMARUM DE Kladusa¹³¹ AD CULTELLUM GORICZA PERTINENCIUM

K

- Item 15 Citacio pro capitulo ecclesie Zagrabiensis contra episcopum Korbauensem racione decimarum de Kladusa coram Bartholomeo Iohannis DD, archidiacono Iauriensi, in causa predicta auditore.
- Item 16 Super decimis de Kladusa bulla Bonifacii pape¹³².
- Item 17 Instrumentum sentencie Domini Leonardi racione decimarum de Kladusa.

¹²⁹ Ovaj je broj (Item 8) zabunom ponovljen.

¹³⁰ Iza Zagrabiensi precrtano je: *initam*.

¹³¹ Kladuša je kod Cetingrada. Krbavski biskup je to područje prisvajao svojoj biskupiji. Danas pripada riječko-senjskoj nadbiskupiji zajedno s Cetingradom.

¹³² Ovu je bulu izdao papa Bonifacije IX (1389–1404) god. 1403.

- Item 18 Instrumentum execucionis processuum contra episcopum Corbauensem ratione decimarum in Kladusa.
- Item 19 Instrumentum diffinicionis sentenciarum et aliorum in eodem instrumento contentorum per Dominum Bonifacium papam episcopo... tanquam executori earundem commissorum ratione decimarum de Kladusa contra episcopum prefatum.
- Item 20 Instrumentum sentencie diffinitive contra episcopum Corbauensem ratione decimarum de Kladusa.
- Item 21 Totus processus in facto decimarum de Kladusa contra episcopum prefatum habitus ratione decimarum de Kladusa in vno sexterno magno cum appensione sigilli in corda flauca pro capitulo Zagrabiensi.

Trećom rukom dodano:

- 22 Litere plurime regum et aliorum etc. super castrum Maius Kemlek.

Fol. 19 v. — prazno.

Fol. 20

IURA SUPER VTRAQUE GRADECZ ET PETRINA L

- Item 1 Consensus regis Mathie per Comitem obtentum vt idem Comes libere possit de bonis et possessionibus suis disponere ecclesiis vel altaribus aut eciam seruitoribus legando, exceptis sex castris que regi post mortem ascripserat deuoluenda.
- Item 2 Litere facultatis Domini Mathie regis per Comitem Martinum obtente similes prioribus.
- Item 3 Fassio Comitis Martini coram capitulo Chasmensi celebrata in qua castellum Gradez cum aliis possessionibus in literis expressatis capitulo ecclesie Zagrabiensis ascripsit, contulit et donauit.
- Item 4 Litere compositionales Domini Dionisii, archiepiscopi Strigoniensis, super differentiis quas capitulum Zagrabiense habuit cum Comite Martino ratione decimarum.
- Item 5 Condescensio capituli Zagrabiensis super quingentos florenos quos Comes Martinus obligabatur soluere prefato capitulo Zagrabiensi ratione quarundam litium, differenciarum et expensarum.
- Item 6 Consensus Friderici, Comitis Cilie, ad legandum possessiones capituli Zagrabiensi.
- Item 7 Inscriptionales Comitis Martini castelli Gradez et suarum pertinentiarum capitulo Zagrabiensi in perpetuam elemosinam factam, cui alligata est litera capituli Chasmensis statutoria super eadem Gradez.
- Item 8 Tres litere priuilegiales simul colligate, quarum vna est Comitis Martini in qua castelum Gradez et fortalicia Ztari Gradez et Petrina capitulo Zagrabiensi inscripsit et donauit. Alia est consensus regis Mathie super eadem donacione facta. Tercia est statutoria capituli Chasmensis super eisdem donacionibus.
- Item 9 Litere fassionales capituli Zagrabiensis super castra Verbaz et Kozara per Dominam Dorotheam, alias consortem Iohannis de Blagay, Comiti Martino ob maritalem dileccionem facte.

Drugom rukom:

- Item 22 Litere super possessione Dolecz prope Gradecz, regales donaciones et alie in pergameno statutorie capituli Chasmensis.
Item 23 Transsumptum super renouacione sigilli¹³³.

Fol. 20 v.

- Item 10 Litere fassionales capituli Zagrabiensis super medietate possessionum et castellorum videlicet Dvbovcz, Gradecz et Petrina per Dominam Dorotheam, alias consortem Iohannis Blagay, Comiti Martino ob coniugalis copule amorem propter hec facte.
Item 11 Litere Capituli Zagrabiensis introductorie et statutorie super castris Zkrad, Busin, Kladusa, Ozthervicza et aliis intrascriptis que Mathias regis(!) noue donacionis titulo Comiti Martino donauerat.
Item 12 Fassionales condam Domine Dorothee, consortis condam Iohannis Blagay, castrorum Bvsin, Lypa et Maluna necnon Gradecz coram capitulo Zagrabiensi celebrata Comiti Martino per eandem facta.
Item 13 Fassionales castrorum Busyn, Lypa et Maluna necnon Gradecz similibus precedenti.
Item 14 Inscriptio castrorum Verbaz et Kozara per Dominam Dorotheam, consortem condam Iohannis de Blaga, racione maritalis dileccionis amoris Comiti Martino facta, sub sigillo capituli Zagrabiensis.
Item 15 Inscriptio fassionalis Dorothee predictae castellorum Dvbovcz et Petrina Comiti Martino coram capitulo Zagrabiensi facta.
Item 16 Quedam litere sentencionales dicti Zvdar de Olmud super facto possessionum Dvbovcz et Gradecz.
Item 17 Certe litere causales, obligatorie videlicet et expeditorie necnon inquisitorie et similes simul colligate pro capitulo Zagrabiensi contra comitem Martinum procurate in vno volumine.
Item 18 Expeditorie Domini Abatis super pecuniis ducentorum et quinquaginta florenorum ex parte Gradecz per capitulum Zagrabiense eidem Abbati solutorum.

Drugom rukom:

- Item 19 Litere capitulo Zagrabiensi super Dobrethyna et Dola statutorie in quibus colligate sunt litere preceptorie super easdem possessiones... date sunt tempore infirmitatis episcopi(?) per capitulum¹³⁴.

Trećom rukom:

Preterea litere sunt certe inpignoraticie quas videre potest(?) qui permitteret(?)¹³⁵

Fol. 21

M

IURA SUPER DECIMIS IN PLANYNNA habitis

- Item 1 Priuilegium Lewsthachii tocius regni Sclauonie vicarii generalis super solutione trium marcarum pro decimis de celariis cruciferorum singulis annis de Planyna capitulo ecclesie Zagrabiensis prouenientibus cui colligate sunt alie due litere in pargameno, vna cum sigillo pen-

¹³³ Isprava Ludovika Velikog u Višegradu 11. XI 1371, ovdje u transumtu. U ACA 13/92 pod istim brojem je original i transumpt isprave.

¹³⁴ Teško čitljiv tekst.

¹³⁵ Blijeda slova i teško čitljiva.

dente cuiusdam cardinalis, alia corda quidem pendente, sine sigillo tamen, in eadem existente ratione earundem marcarum.

- Item 2 Litere¹³⁶ citationis Anthonii licenciati in decretis per Concilium Basiliense iudicis deputati pro decimis de Planyna capitulo Zagrabiensi debentibus.
- Item 3 Litere citationis contra Prepositum Glogoncensem emanate in quarum dorso sunt relatorie plebanorum cum propriis nominibus et sigillis eorundem inscripte.
- Item 4 Litere relatorie et inhibitorie contra iudicem subdelegatum ratione decimarum prefatarum contra Prepositum de Glogoncza emanate.

Fol. 21 v.

- Item 5 Sentencia contra Prepositum de Glogoncza ratione decimarum in Planyna in Concilio Basiliensi obtenta pro parte capituli Zagrabiensis.
- Item 6 Alia sentencia pro parte capituli Zagrabiensis contra Prepositum de Glogoncza ratione spoliacionis et detencionis.
- Item 7 Litere citationis ratione decimarum in Planyna pro capitulo Zagrabiensi obtente.
- Item 8 Litere compulsorie pro decimis prefatis contra Prepositum Glogoncensem obtente.
- Item 9 Litere sentencie contra Prepositum de Glogoncza ratione decimarum in Planyna pro parte capituli Zagrabiensis in Concilio Basiliensi late.
- Item 10 Relatorie citationis contra Dominum Thomam, prepositum de Glogoncza, ratione decimarum in Planyna.
- Item 11 Transsumptum appellacionis sub manu publica ratione decimarum pretactarum.
- Item 12 Litere sentencie, execucionis, aggrauacionis et reaggrauacionis necnon interdicti cum inuocacione brachii secularis contra Prepositum de predicta Glogoncza pro parte capituli Zagrabiensis ratione decimarum de Planyna late et obtente.
- Item 13 Multe litere causales simul colligate factum decimarum de Planyna tangentes, in papiro existentes.

Fol. 22

M

IURA INDULGENTIARUM ECCLESIE BEATI STEPHANI REGIS

- Item 1 Concessio indulgenciarum nouem Cardinalium ecclesie Sancti regis Stephani facta a quolibet per centum dies.
- Item 2 Bulle Concilii Basiliensis super indulgenciis festi Corporis Christi obtente.
- Item 3 Bulle eiusdem Concilii Basiliensis super indulgenciis quatuor annorum et totidem quadragesimarum et aliis in bulla contentis ecclesie kathedrali Zagrabiensi Sancti regis Stephani concesse.
- Item 4 Bulle Martini pape super indulgenciis festi Corporis Christi concesse, cui et alie bulle sunt colligate eiusdem pape super certis libertatibus

¹³⁶ Iza Litere precrtano: *commissionales Concllii.*

eiusdem ecclesie et maxime ne a secularibus personis viri ecclesiastici opprimentur, ne eciam *talliis* aliisque exaccionibus vexarentur prout in processu eiusdem bulle continentur.

Item 5 Litere domini Pauli condam episcopi Zagrabiensis, super confraternitate constituenda, sine sigillo^{136a}.

Drugom rukom:

Item 6 Litere priuilegiales Wladislai, regis Hungarie et Bohemie, super censu domus capituli Zagrabiensis Bude habita, taxata ad florenos quatuor singulis annis persoluendos.

Fol. 22 v.

N

Sunt aliquae litere vagantes dicentes de omni et de nullo.

Trećom rukom:

OZEL

Litere Ladislai regis confirmatorie super decimis Ozel et Ribnik per ladulas.

Alie litere quoque sunt Concilii Constanciensis compulsorie in alia quadam ladula.

Litere decimarum compositionis de pertinentiis Zomzed et Zthwbycza ibidem.

Alie bine litere super decimis Ozel et Ribnik in ladula B. Eleccio episcopi per capitulum ibidem.

Vt synodus celebretur per capitulum sede vacante ibidem. Super sylva prope Horogwycza ibidem.

Fol. 23

Prazno.

Fol. 23 v.

Drugom rukom:

Litere contra Petrum de Gudovch ligate in tribus ligaturis in primo armario in inferiori sacristia¹³⁷.

Stephanus filius et heres suus compositione facta totale debitum persoluit. Ideo iura predictae iam ecclesie in nullo suffragantur.

Litere metales Nicolai bani super Wrasilaz alio nomine Kozolyn in theka E.

Litere inquisitorie et arbitratorie et omissionales contra Magnificum Comitem Gregorium de Blaga.

Ibidem contra Franciscum Keczer de Radwan et Lodouicum de Pecker ac Franciscum Nelepeczii de Dobrokvcha in theka E.

Fol. 24 i dalje sve prazno.

^{136a} Ovdje završava tekst registra pisan prvom rukom.

¹³⁷ Ovaj je tekst precrtan.

Summary

THE OLDEST INVENTORY OF THE RECORDS OF THE ZAGREB CHAPTER

In the archives of the Zagreb chapter, deposited in the Archives of Croatia, there exists an inventory of the records of the Zagreb chapter, written in the late 15th century [Acta Capituli antiqua (Act. Cap. ant., ACA) fasc. 87, Nro 5]. This inventory, although formally known to the public, was underestimated, so that the author undertakes to illustrate its importance and value. It comprises the privileges obtained by the Chapter and rolls concerning its estates. The oldest record, registered in the inventory and still existing in the Chapter archives, dates from 1193 (K 7 in the inventory, today ACA 5/2); the most recent one, registered by the »first hand« in this codex, bears the date 31st October, 1490 (B 22 in the inventory, today ACA 2/38). Only a small number of records have been registered by the »second hand«, and a quite insignificant one by the »third hand«; they date mainly from the period after 1490, i. e. from the reign of Vladislav (1490—1516) and Ludovicus II (1516—1526).

The inventory itself is a codex of 26 folios, measuring 21,25 x 32 cm and composed of two kinds of paper. The text is approximately 20 cm broad and 27 cm high; there are 24 — 31 lines on a page, written by the »first hand«.

On fol. 1 v — 2 v. we find a general or a summary inventory of the records; single records are listed on the fol. 3 — 22, headed by letters A — M and ordinal numbers. The additions by the »second« and the »third hand« can be found on the fol. 22 v and 23 v; the remaining pages contain no entries. The preponderant part of the summary inventory is written by the »second hand«; the minor part belongs to the »first hand«.

Two kinds of paper have been used in composing the codex: a thicker one and a finer one. The former has a *watermark* representing a *flower with three petals (crocus)* and appears in a quantity of 8,5 sheets, a single sheet measuring 0,320 x 0,425 m. According to Briquet, this corresponds to the »minor Bologna sheet«. The watermark of the finer paper is a *balance in a circle*, being characteristic for paper of Italian (especially Venetian) origin and produced before 1600. Both kinds of paper lack the countermark, which otherwise appears at the end of 15th century.

The script of the inventory is *cursive Gothic, imbued with elements of scriptura humanistica*, just such as was widely used in the offices in the second half of the 15th century. The additions by the »second« and the »third hand« are less legible. The text is full of abbreviations; this fact matches its being written in Gothic script. There appear no diphthongs. Instead of -ti- we always find -ci- (e. g. *pertinencie*, corresponding to the standard form *pertinentiae*). *I longa* is fairly frequent, after consonants (*regnj* instead of the standard form *regni*) and after *i* (—*ij* and sometimes —*y*).

The inventory ACA 87/5 enables us to reconstruct the order of the Chapter archives in the second half of the 15th century. The records were kept in the vestry of the Zagreb Cathedral, in a record cabinet with 14 drawers, ordered in groups corresponding to single estates or privileges of the Chapter. Twelve drawers were divided in two compartments each and marked with letters A — M of the Latin alphabet. The records, grouped in them, had their ordinal numbers. The letters figure only in the list; the records are not lettered. The remaining two drawers, N and O, lack a proper list with ordinal numbers; their contents is registered by the »second« or the »third hand«.

We cannot determine the exact number of records comprised in the inventory, because two, three or even more records are sometimes described as one item (*due, tres, certe quedam, plurime, multe ... litere simul colligate*).

The records refer to the minor estates of the Chapter in the surroundings of Zagreb, and to its most important manors: Varaždinske Toplice, Sisak, Kraljevec, Veliki and Mali Gradec and old Petrinja. The *donations* of single estates, confirmed by succeeding emperors, and various judicial documents, resulting from numerous boundary controversies, constitute the majority of the listed records.

Another significant group of records served to prove the right of the Chapter to collect the *ecclesiastical decima*. The bishop of Zagreb was entitled to collect this tax on the whole territory of his diocese, but he transferred a part of his rights to the Chapter, determining that the money received should be spent for the living of the canons. This resource was especially important for the Chapter in the first period of its existence, when it did not yet possess own estates. The Chapter has maintained his right of collecting the decima up to the recent times (19th century). The majority of the documents refers to the judicial contentions with the noblemen (the counts of Celje, the Frankopans, etc.) who tried to convert the decima to their interest.

Some noblemen refused to pay this tax (the noblemen in the surroundings of Klokoč, in Turopolje and elsewhere).

The Chapter was vitally interested in preserving the deeds recording various privileges, granted or confirmed by emperors, Popes or bishops in the course of centuries. It was frequently impossible to maintain a privilege without starting a process. Wearisome judicial contentions with Gradec (Mons Graecensis, the civil part of today's Zagreb), with the abbot of the Cistercian monastery at Kaptol (Dolac), etc. are recorded in the inventory.

For this reason the proper ordering and listing of records contributed a lot to the maintenance of the rights and privileges of the Chapter. Only if the documents of a certain estate or the confirmations of a certain privilege were gathered in a place of ready access, the maximum efficiency of their use could be guaranteed. So the inventory ACA 87/5, compiled in the late 15th century, was originally used as a guide for the quick retrieval of documents.

The author could not determine, who has compiled and written the inventory. The reasonable choice is: the notary of the Chapter or one of the canons.

It must be pointed out that the inventory absolutely lacks any entry concerning the documents that existed in the Chapter as a consequence of its performing the function of »locus credibilis«, although we possess today some deeds from 13th century, bearing the authentication of »locus credibilis«. The oldest existing registers of such documents date from 1550 approximately; no indexes anterior to 18th century have been preserved.

In northern Croatia none of the existing archival inventories (regardless whether the archives belonged to a diocese, to a chapter or to some other corporation or individual) is older than the inventory ACA 87/5, described in the summarized monograph.